

**TANUMS
KOMMUN**

Barn- och utbildningsnämnden

Kvalitetsredovisning 2009

Innehållsförteckning:

Kvalitetsredovisningens verksamhetsområden	3
Kvalitetsredovisningens innehåll	4
Övergripande utvecklingsarbete	5
Skolplan.....	5
Barnomsorg	6
Familjedaghem	7
Förskola	9
Grundskola	17
Fritidshem.....	26
Särskola	28
Gymnasium och vuxenutbildning	30

Kvalitetsredovisningens verksamhetsområden

Kommunens förutsättningar

Tanums kommun är Bohusläns till ytan största med ca 12 000 innevånare. Kommunen består av flera olika samhällen med stor geografisk spridning. Centralorten, Tanumshede, utgör inget naturligt centrum. Detta innebär att det finns skolor och förskolor på många orter och att de ofta är små, endast två av F-6 skolorna har fler än 100 elever. Det finns en uttalad politisk vilja att behålla skolor i på alla orter. ”Det finns kommunala grundskolor i Lur, Backa, Tanumshede, Grebbestad, Fjällbacka, Rabbalshede samt i Hamburgsund” är en av kommunens kvalitetsgaranter.

Befolkningen är homogen. Flyktingmottagandet gör att antalet elever med utländsk bakgrund ökar men andelen är låg och skolan domineras stort av elever med svenska som modersmål.

Utbildningsnivån är låg men ökar långsamt. 27 % av befolkningen 25-44 år har eftergymnasial utbildning mot 42 % i riket som helhet. På riksnivå är det nästan dubbelt så många män som har eftergymnasial utbildning i åldersgruppen, 37 % mot 19 % i Tanum. Kvinnorna ligger mer lika med rikets 47 % med 35 % med eftergymnasial utbildning. (Siffrorna är från 2008). Under högkonjunkturen var arbetslösheten låg men ökar nu speciellt i ungdomsgruppen. Det har tidigare varit lätt att få arbete utan eftergymnasial utbildning och få arbeten har krävt högskolekompetens. Bristen på studietraditioner avspeglar sig även i andelen som går vidare till högskolan inom tre år efter avslutat gymnasium 34 % 2009 mot 41 % i riket som helhet. Konjunkturen har ännu inte avspeglats i högskolestatistiken.

Efterfrågan på barnomsorg för barn 1-5 år är stor men behovet är i stort sett tillgodosett. Alla får barnomsorg inom tre månader men man kanske inte får sitt förstahandsval. Andelen 15-timmarsbarn inom förskolan ökar p.g.a. den ökade arbetslösheten.

Barnomsorg för barn 1-5 år, förskola och familjedaghem

Barnomsorgen består av förskola 1-5 och familjedaghem. Förskola 1-5 finns i kommunal regi i alla samhällen med grundskola utom i Lur. Där finns en kooperativ förskola liksom i Tanumshede, Östad och på Resö. Förskolorna är ofta små. Endast i Tanumshede finns en förskola med fler än två avdelningar, Barnkullen, som har fyra. Familjedaghem finns i alla områden utom Fjällbacka. Ett mindre andel av skolbarnen har sin barnomsorg i familjedaghem.

Grundskola och Fritidshem

Tanums kommun har sin grundskoleverksamhet förlagd till åtta kommunala skolenheter. Det finns även en fristående föräldradriven skola med ca 20 barn i grundskola F-6, samordnad med verksamhet i form av förskola och fritidshem. I Hamburgsund är skolverksamheten fördelad på två enheter, en för elever i F-1 och en för elever i åk 2-9. Till rektorsområdet hör numera även Fjällbacka och Rabbalshede skolor. I Tanumshede rektorsområde finns en enhet för elever i åk F-2 och en för i elever i åk 3-9. Rektorsområdet omfattar även Lurs skola. Backa skola och Grebbestad skola är fristående rektorsområden där eleverna går vidare till Tanumskolan i åk 7-9. Skolskjutsverksamheten är omfattande eftersom många elever är bosatta på landsbygden och skoltiderna styrs i hög grad av skjutsarna.

Alla grundskolor har fritidshemverksamhet som riktar sig till barn från förskoleklass tom åk 6. Elevantalet har gått ner men minskar nu i långsammare takt. Antalet elever i kommunens F-9 skolor var ca 1200 läsåret 2008/2009

Särskola

Särskolan omfattar tre olika skolformer: obligatorisk särskola, gymnasiesärskola och särvox. I Tanum sker utbildningen inom obligatorisk särskola samt särvox. Utbildningen sker vid två olika enheter: Tanumskolan och Ekdungeskolan. Elever vid gymnasiesärskolan får sin undervisning

huvudsakligen i Uddevalla eller Dals Ed men viss utbildning förekommer i Tanum. Särskolan i Tanum tar även emot elever från annan kommun.

Gymnasieskola

Tanum har ett eget gymnasium förlagt till Lärcentrum Tanum i Kulturhuset Futura. Gymnasieskolan erbjuder såväl arbetsplatsförlagda yrkesutbildningar som studieförberedande program med naturvetenskaplig och/eller samhällsvetenskaplig inriktning. Det individuella programmet (IV) utgör en egen del av gymnasieskolan där utbildningen utformas efter elevens behov och önskemål. Tanums gymnasieskola hade 148 elever 2008/2009. 2009/2010 är antalet 152. Många av kommunens gymnasieelever har sin skolgång förlagd till Uddevalla eller Strömstad.

Vuxenutbildning

Förutom Tanums Gymnasieskola inrymmer Lärcentrum Tanum grundläggande och gymnasial vuxenutbildning, svenska för invandrare samt särvox. Personalen undervisar i både gymnasieskola och vuxenutbildningen.

Kvalitetsredovisningens innehåll

Tanums kommuns kvalitetsredovisning omfattar för år 2009 familjedaghem, förskola, grundskola år F-9, fritidshem, särskola, gymnasieskola och vuxenutbildning.

Kommunens val av områden i kvalitetsredovisningen

Barn- och utbildningsnämnden har fastställt följande områden för utvärdering:

- Kunskap och lärande i alla ämnen (Förskolan: Utveckling och lärande)
- Normer och värden
- Skola och omvärld
- Ansvar och inflytande; elever och föräldrar

Enligt skol- och verksamhetsplanen utvärderas också resultat av arbetsmiljöenkät samt föräldra- och elevenkät särskilt avseende trivsel och trygghet.

Underlag för kvalitetsredovisningen

Utvärdering har skett genom enkäter, uppföljningar, redovisning av betygsstatistik och resultat av nationella prov. Den löpande kontakten med verksamheterna och verksamheternas kvalitetsredovisningar är grunden för att kunna bedöma kommunens måluppfyllelse. Skolornas och förskolornas kvalitetsredovisningar sker mot läroplanernas strävansmål och kommunens skolplan.

Resultaten i grundskolan redovisas i rapporten genom nationella prov och slutbetyg i år nio. Även resultaten i gymnasieskola och vuxenutbildning redovisas.

Varje år görs en enkät riktad till föräldrar till samtliga elever i åk två, fem och åtta som utgör ett av underlagen i kvalitetsredovisningen. En elevenkät har, liksom förra året, gjorts i åk 3-9. Föräldraenkäter har även genomförts inom förskola och familjedaghem. Tanums kommun deltar i SKL:s jämförelseprojekt. Under 2009 har två projekt genomförts inom Grundskola och Förskola ur ett medborgarperspektiv. Rapporterna utgör underlag för kvalitetsredovisningen.

Övergripande utvecklingsarbete

V8 och KU 8

Tanums kommun är en av åtta kommuner i Bohuslän/Dalsland som samverkar i ett projekt kallat V8 – Vision åtta kommuner. Kommunerna är Dals-Ed, Färgelanda, Orust, Sotenäs, Lysekil, Munkedal, Tanum och Strömstad. Förvaltningsekonomerna i kommunerna har under flera år tagit fram nyckeltal på utbildningsområdet som har sammanställts i ett benchmarkingprojekt. Projektet har en analysgrupp bestående av en grupp rektorer knuten till sig. Analysgruppen genomför en enkät riktad till eleverna i åk 9.

Förvaltningscheferna i de åtta kommunerna träffas regelbundet och varje år arrangeras en rektorskongress de s.k. ”Oktoberdagarna” I år var huvudinnehållet föreläsningar av professor Tom Tiller.

Det finns flera nätverk med skolledare i olika verksamheter över kommunerna. Nätverken har haft i uppdrag att arrangera en kompetensutvecklingsdag gemensam för alla V8-kommunerna v.44. Detta har resulterat i ett brett utbud av en mängd olika föreläsningar i alla kommuner. Ämnet i Tanum var 2009, Läs och skrivutveckling och för förskolan arrangerades ett seminarium i utomhuspedagogik.

KU-8 är en modell för kollegial utvärdering i 8 kommuner med ALP-projektet i Alingsås, Lerum och Partille som förebild. Två projektledare på deltid lägger upp de lärande besöken och genomför utbildning med observatörer som ansökt och utsetts i kommunerna. Under 2009 har KU-8 fungerat i full skala och varje kommun har fått sig tilldelat två lärande besök på enheter som fått ansöka om uppdrag. Tanum har f.n. sju aktiva observatörer.

Formativ bedömning

Kompetensutveckling i formativ bedömning redovisas under Grundskolan, Kunskaper och lärande.

Entreprenöriellt lärande

Redovisas under rubriken Skola/omvärld under redovisning av de olika verksamheterna

Genusnätverk

Redovisas under rubriken Normer och värden under redovisning av de olika verksamheterna.

Skolplan

Vid halvårsskiftet 2008 antog Barn- och utbildningsnämnden den nya Skol- och verksamhetsplanen som utarbetats av förvaltningschefen och ledningsgruppen. Skolplanen tar upp områdena:

1. Ledarskapet
2. Samsyn på uppdraget
3. Höga förväntningar
4. Arbetsmiljön
5. Goda relationer

Dessa faktorer definieras och det anges i planen hur de skall omsättas i praktiken och utvärderas.

Ledarskapet utvärderas bl.a. i den årliga arbetsmiljöenkäten där frågorna är graderade 1-5.

I sammanställningen för hela förvaltningen 2009 fick frågeställningarna under rubriken ”ledarskap” 3,7 i snitt vilket är ett ganska bra resultat. Det har dock sjunkit något sedan 2008

då snittvärdet var 3,8. Förvaltningschefen får mycket gott betyg för sitt ledarskap i ledningsgruppen och på förvaltningskontoret. (4,5 i båda grupperna) Föräldrarnas genomsnittsbetyg på påståendet. ”Jag har förtroende för rektor” är i grundskolan 4,23 och i förskolan 4,30.

Samsyn på uppdraget kan delvis utvärderas genom frågorna ” Vi diskuterar gemensamma verksamhetsmål på min arbetsplats” 3,7 och ” Min chef får gruppen att arbeta mot gemensamma mål” som värderats till 3,6 (samma värden 2009 som 2008)

Arbetsmiljö utvärderas av de anställda i arbetsmiljöenkäten. Medelvärden:

	2008	2009
Systematiskt arbetsmiljöarbete	3,2	3,4
Arbetsbelastning	3,4	3,4
Delaktighet och inflytande	3,8	3,7
Ledarskap	3,8	3,7
Medarbetarskap	4,0	4,0
Arbetsklimat	4,0	3,9
Utvecklingsmöjligheter	3,8	3,7
Fritid och hälsa	4,1	4,1

Föräldra- och elevenkäten är graderade 1-6. Elevenkäten riktas till elever i år 3-9.

Medelvärdet i föräldraenkäten/grundskola för barnens fysiska arbetsmiljö är 2009 4,1 (samma som 2008). Utemiljön har ett lågt värde i föräldraenkäten 3,55 men ligger över 4 i elevenkäten. ”Skolans lokaler är trivsamma” värderas till 4,2 i elevenkäten.

I enkäten för förskolan värderar föräldrarna ”lokalerna är anpassade för verksamheten” till 4,47 och utemiljön till 4,61

”Stämningen i skolan är bra” får i elevenkäten värdet 4,6.

Övriga aspekter på den psykosociala arbetsmiljön tas upp under rubriken ”Normer och värden” liksom utvärdering av området ”goda relationer”.

Höga förväntningar på eleverna uttrycks i påståendet ”Jag tror att jag kommer att nå målen i skolan” där eleverna har genomsnittsvärde strax över 5 på en 6-gradig skala.

Barnomsorg

Barnomsorgen skall erbjuda omsorg och pedagogisk verksamhet inom förskolan för barn i åldrarna ett till fem år, i familjedaghem för åldrarna ett till tolv år och i fritidshem för åldrarna sex till tolv år. Som alternativ barnomsorgsform skall även kooperativa förskolor finnas.

Verksamhetsmål och Kvalitetsgarantier

Inom Bun skiljer man på verksamhetsmål och kvalitetsgarantier. I verksamhetsmålen anges att:

- Barnomsorg skall erbjudas inom barnets närmiljö.
- Olika barnomsorgsformer skall erbjudas.
- Förskolan skall lägga en god grund för barns lärande och sociala utveckling.
- Alla barn skall känna trygghet och trivsel i verksamheten

Kvalitetsgarantierna är att:

- Samtliga skolområden erbjuder någon form av barnomsorgsverksamhet.
- Barnomsorgsplatser erbjuds inom tre månader efter anmälan.
- Kommunal och kooperativ förskola, fritidshem och familjedaghem erbjuds inom kommunen.

- Barnen i förskola och familjedaghem har pedagogisk utomhusverksamhet varje dag.
- Personalen är välutbildad och stödjer varje barns individuella kunskapsbygge.
- Utvecklingssamtalen är väl förberedda, bygger på dokumentation och dokumenteras. De behandlar både barnets sociala utveckling och lärande.
- Verksamheten arbetar förebyggande utifrån likabehandlingsplanen och accepterar inga former av kränkande behandling.
- Den fysiska miljön är trygg och säker.
- Näringsriktig mat med välavvägt socker- och fettinnehåll serveras i barnomsorgen.

Barn- och utbildningsnämnden som helhet uppfyller samtliga kvalitetsgarantier ovan även om föräldrarna inte alltid erbjuds sitt förstahandsval. I ett område saknas kommunal förskola och i områden med högt söktryck kan föräldrar erbjudas familjedaghem i stället för förskola, alternativt förskola i ett annat område. Hamburgsunds rektorsområde har under hösten angett att några förskolor har haft svårt att avsätta tid till förberedelser och dokumentation inför utvecklingssamtalen på ett tillfredställande sätt. Inför 2010 har man dock tydligare schemalagt tid för detta arbete.

Enligt elev- och föräldraenkät får kommunen fortsatt höga betyg på trygghet och trivsel i verksamheten. Utvecklingsarbetet fortsätter för att möjliggöra förbättringar.

Verksamhet

Tanums kommun erbjuder barnomsorg inom kommunens 12 förskolor, 14 fritidshem (varav ett kooperativ), ca 20 familjedaghem samt fyra kooperativa förskolor. Totalt har barnomsorgsplatserna ökat med 25-30 sedan 2009 och uppgår nu till ca 935. Andelen barn1-12 år i någon form av barnomsorg är 73 %. 89 % av förskolebarnen 2009 har barnomsorg antingen i familjedaghem eller i förskola enligt rapporten i SKL:S jämförelseprojekt. Den genomsnittliga placeringstiden är i stort sett oförändrad i förskola och fritidshem jämfört med 2008 men minskar något i familjedaghem.

Familjecentralen med öppen förskola samordnad med BVC har fungerat som träffpunkt för familjer med små barn.

Barnomsorgsgruppen bestående av politiker i nämnden, förvaltningschef, förvaltningstjänstemän och rektorer med ansvar för förskola träffas regelbundet några gånger under året för att följa upp verksamheten i förskola och familjedaghem och bereda ärenden från nämnden.

Kommunen har inte fattat beslut om vårdnadsbidrag.

Barnomsorgspeng, enligt de nya direktiven i skollagen, betalas ut till kooperativen vilket har inneburit ökade kostnader för kommunen. Inga nya ansökningar har kommit in om att starta barnomsorgsverksamhet i privat regi.

Familjedaghem

Förutsättningar

Tanum har en förhållandevis stor del av barnomsorgen hos dagbarnvårdare, 22 % av alla 1-5 åringar och 19 % av alla 6-9-åringar har plats i familjedaghem. Av de barn 1-3 år som har barnomsorg, har en knapp tredjedel plats i familjedaghem. Familjedaghemmen får ta emot många små barn som senare placeras i förskola när det blir lediga platser. Andelen dagbarnvårdare har minskat från ca 25 till ca 20 sedan 2008. Efterfrågan finns men förstahandsval till familjedaghem av dem som söker barnomsorg ligger på under 20 %. Tanums kommun är stor till ytan och förskolorna har från början endast funnits i de större samhällena. Det har därför funnits en stark tradition och även politisk inriktning att barnomsorgen till stora delar har erbjudits i familjedaghem. I takt med utbyggnaden av förskolan har andelen barn i familjedaghem minskat.

I alla större orter förutom Fjällbacka finns familjedaghem som alternativ.

Plats i allmän förskola erbjuds alla 4-5 åringar. Det är vanligare att familjer med barn i familjedaghem tackar ja till plats för femåringarna medan fyraåringarna oftast stannar i familjedaghemmet. Ca 10 barn har plats både i familjedaghem och i allmän förskola. Eftersom den allmänna förskolan är gratis väljer många föräldrar att byta till förskola och det kan därför bli många småbarn i familjedaghemmen.

Arbetet i verksamheten

Dagbarnvårdarna tar emot barn i hemmet. Barnen vistas i en lugn och trygg hemmiljö tillsammans med en grupp barn i varierande åldrar mellan 1 och 12 år.

Hemmiljön ger barnet naturliga upplevelser av hur vardagslivet fungerar i lek och arbete och möjlighet att på ett lustfyllt sätt delta i de dagliga sysslorna. Frukost, middag och mellanmål serveras beroende på barnets vistelsetider. Det läggs stor vikt vid barnens utevistelse och naturupplevelser.

Dagbarnvårdarna arbetar utifrån skolverkets Allmänna råd för familjedaghem. Alla dagbarnvårdare tillhör en lokal grupp som kontinuerligt träffar sin rektor ca en gång i månaden.

Resultat och måluppfyllelse

2009 skickades en enkät ut till alla föräldrar med barn i familjedaghem. Svarsfrekvensen var 58 % vilket är godtagbart och betydligt bättre än 43 % som var resultatet 2007. Föräldrarna är mycket nöjda med familjedaghemmen. ”Jag är som helhet nöjd med familjedaghemmens verksamhet” får 5,5 av 6 i medelvärde. 2007 års värde var 5,2. Lägst värde har föräldrarna givit påståendet ”Jag har förtroende för familjedaghemmet rektor” vilket är förstaeligt eftersom föräldrarna sällan har anledning att ha kontakt med rektor. Något lägre värde än övriga har också påståendet ”Det är ett rimligt antal barn i mitt barns grupp”. Här har genomsnittsvärdet sjunkit sedan 2007 medan statistiken visar att antalet barn per dagbarnvårdare snarare minskar än ökar. Några dagbarnvårdare har många barn i grupperna vilket dock har varit fallet även tidigare. Vikariesystemet och avtalet med 40-timmarsvecka innebär att det vissa dagar kan vara fler barn i gruppen när dagbarnvårdare avlöser varandra. I huvudsak har avtalet dock inneburit en minskad arbetsbelastning genom att dagbarnvårdarna fått reglerad arbetstid.

I vissa områden träffas dagbarnvårdarna regelbundet med barnen men stora geografiska avstånd kan göra det svårare för en del att delta i gemensamma aktiviteter.

Dagbarnvårdarna erbjuds kompetensutveckling minst två dagar per år, en studiedag brukar planeras i området och en brukar vara gemensam för alla. 2008 var första gången man deltog i en konferens riktad till familjedaghem i Göteborg som var mycket uppskattad av deltagarna. 2009 arrangerades en ny konferens vilken var ett självklart val för kompetensutvecklingen. Att träffa andra dagbarnvårdare och få ett kompetensutveckling direkt riktad till sin yrkesgrupp gör att yrkes stoltheten och självkänslan växer.

I arbetsmiljöenkäten bör man uppmärksamma arbetsbelastning, utvecklingsmöjligheter och systematiskt arbetsmiljöarbete som får något lägre värden medan ledarskap, medarbetarskap, delaktighet och inflytande samt arbetsklimat får värden över 4.

Förra årets kvalitetsredovisning angav att man bör fortsätta med kontinuerlig kompetensutveckling och uppföljning av verksamheten. Verksamheten har följts upp genom en föräldraenkät och rektorerna har samverkat kring kompetensutveckling

Ett problem för dagbarnvårdargruppen är att genomströmningen i familjedaghemmen är hög. Små barn inskolars för att senare ofta omplaceras till förskola när det finns platser lediga. Även om många väljer förskola i första hand finns det en grupp föräldrar som aktivt väljer familjedaghem som förstahandsalternativ och resultatet av enkäten är glädjande.

En kommentar var, ”Tanums kommun har mycket duktiga dagbarnvårdare. Var rädda om dem”

Åtgärder för förbättring

2010 har en omorganisation genomförts. Från att rektor i varje område ansvarar för sina dagbarnvårdare har arbetsledarskapet koncentrerats till tre rektorer. Det gör det lättare att samordna träffar och kompetensutveckling och det blir mer fokus på yrkesgruppen.

Rektorerna ska se till att dagbarnvårdarna fortsätter utvecklas i sin yrkesroll och att kompetensen höjs i gruppen genom olika slags fortbildning och genom att ta stöd från ledarna och varandra. Man behöver också se över arbetsbelastningen och utveckla det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Förskola

Förutsättningar

Efterfrågan på förskoleplatser är stor i kommunen. Trenden att fler och fler föräldrar efterfrågar förskoleplats istället för familjedaghemspåsar fortsätter. Den relativt omfattande utbyggnaden av förskoleverksamheten är dock sannolikt avslutad mot bakgrund av nuvarande födelsetal.

Det finns kommunal förskola i alla tätorter utom i Lur där det finns en kooperativ förskola. Även på Resö som hör till Lurs skolområde finns en föräldrakooperativ förskola. Kommunen stod i begrepp att fatta beslut om att inrätta en kommunal förskola i Lur men efter en analys av barnunderlaget och i samband med att budgetramarna minskade under 2009 beslutades att inte starta någon förskola i kommunal regi. Barn i är berättigade till allmän förskola får anvisas plats i Tanumshede.

Förskolorna består i huvudsak av 1-2 avdelningar. Endast i Tanumshede finns en större förskola med fyra avdelningar.

Tre av förskolorna har sin huvudsakliga verksamhet förlagd utomhus och därför mindre lokalyta än vanliga förskoleavdelningar. Två av de tre förskolorna har en tydlig profil mot kulturarvet. Hornbore förskola ligger i en vikingaby som sommartid är öppen för allmänheten och Världsarvsförskolan ligger i anslutning till Vitlycke museum som visar Tanums världsarv, hållristningarna från bronsåldern.

Andelen barn per årsarbetare ligger 2009 på 5,45 heltidsbarn (30 tim). De kommunala förskolorna har en hög andel personal med pedagogisk utbildning. De flesta förskoleavdelningar har en barnskötare och två förskollärare per grupp. I de kooperativa förskolorna har man en förskollärare och två barnskötare. Eftersom en förhållandevis stor andel av förskoleverksamheten är kooperativ drar detta ner andelen högskoleutbildade på kommunnivå till 53 % som dock är i linje med förskolan på riksnivå.

Resursfördelningssystemet, baseras på ett fastställt timantal per avdelning beräknat på 17 heltidsbarn med en genomsnittlig placeringstid om 30 timmar per vecka på tre heltidsanställda, med justeringar för enavdelningsförskolor och andelen barn ett till tre år. I kompletteringsbudgeten sänktes personaltäckningen till 2,95. Detta medförde något fler barn i barngrupperna. Personalen har upplevt att arbetsbelastningen ökat och föräldrar har varit mindre nöjda än tidigare med antalet barn i grupperna.

I vissa barngrupper finns många 15-timmarsbarn vilket innebär att antalet barn ökar. Förskolorna har anpassat verksamheten efter detta och i en del förskolor har 15-timmarsbarnen bildat egna grupper.

För barn i behov av särskilt stöd finns en central resurs om 3,5 tjänster som fördelas efter behovsprövning. Sedan 2006 har det funnits en specialpedagog riktad till förskolan. I samband

med kompletteringsbudgeten inför hösten 2009 drogs tjänsten in i besparingssyfte. Förskolorna har tillgång till psykolog och talpedagog från barn- och ungdomsstödet.

Hösten 2009 hade ca 10 % av barnen i förskola annat modersmål än svenska. Det är framför allt Barnkullens förskola i Tanumshede som har en större andel barn med annat modersmål

I Tanum har tidigare del flesta barngrupperna organiserats i syskongrupper 1-5 år mycket beroende på den stora andelen enavdelningsförskolor. Hösten 2009 är förhållandet att det finns 7 vardera av 1-5, 1-3 och 3-5 grupper. Barnkullens förskola gjorde om åldersindelningen till syskon- och småbarnsgrupper i augusti 2009. Även på enavdelningsförskolorna delar personalen ofta in barnen i mindre, åldershomogena grupper inom avdelningen med en pedagog som ansvarig.

Resultat och måluppfyllelse kommunnivå

Under året har kommunen deltagit i SKL:s jämförelseprojekt för förskolan tillsammans med andra bohuslänska kommuner som redan ingår i ett benchmarkingarbete. Syftet har varit att undersöka kommunens förskoleverksamhet ur ett brukar- och medborgarperspektiv. Undersökningen visar att kommunen helt och hållet lever upp till målet att erbjuda barnomsorg inom tre månader. Drygt 75 % får plats på önskad förskola. En del får till att börja med placering i familjedaghem trots att förskola är förstahandsval. Alla fyra- och femåringar har erbjudits förskoleplats, alla i förskolor på orten, utom i Lur där det inte finns någon kommunal förskola.

Enligt rapporten har kommunen bra information på hemsidan men går inte utöver lagtexten när gäller att t.ex. erbjuda utökad tid för barn till arbetslösa, nattomsorg eller utökade öppettider.

Tanum lever väl upp till målet att erbjuda olika former av barnomsorg och olika pedagogiska inriktningar i förskolan. Inom den kommunala förskolan finns pedagogik inspirerad av Reggio Emilia, ”I ur och skur”, Sagoförskola, Världsarvsförskola vid Vitlycke museum m.m.

I fråga om service och inflytande hamnar Tanum i mittfältet. Sämre på service (delvis beroende på att kooperativen som har sommarstängt räknas in) men bra på dokumentation och barn- och föräldrainflytande.

Jämförelseprojektet innehåller även en enkät riktad till föräldrar till 5: åringar både i kommunal och i kooperativ förskola. Svarefrekvensen var betydligt högre i Tanum än i övriga kommuner. 76 % jämfört med snittet för hela nätverket 57 %. Nöjd föräldraindex av 100 möjliga var i Tanum 84 % (80 % i nätverket) och nöjd barnindex 94 % (90 % i nätverket)

Högst prioriterade i nämnd ordning var påståendena: Mitt barn trivs och har roligt på förskolan, Mitt barn är tryggt på förskolan, Jag och mitt barn bemöts på ett positivt sätt av personalen, Mitt barn serveras god och näringsrik mat.

Prioriteringen skiljer sig inte nämnvärt från den i kommunens årliga föräldraenkät. Kommunens enkät riktades i år till föräldrar till 1-4-åringar för att inte kollidera med jämförelseprojektets enkät.

I denna enkät har föräldrarna viktat ett antal påståenden och sedan poängsatt dessa (1-6) utifrån upplevd kvalitet. Enkäten delades ut och samlades in via förskolan. Svarefrekvensen var 71 %, samma som än förra året men varierade även i år mellan 52 och 100 %. Det blev alltså ingen skillnad i svarefrekvensen för förskoleenkäten från 2008. Möjligen kan resultatet ha påverkats av att två olika enkäter delats ut även om de var riktade till olika grupper. Svarefrekvensen för jämförelseprojektets enkät var något högre än kommunens. Kommunens största förskola, Barnkullen, har i år haft problem med att få föräldrarna att besvara enkäten.

De påståenden som viktats högst redovisas nedan med betyg i nästa kolumn.

Föräldraenkät Kommunala förskolor	2009		2008	
	vikt	betyg	vikt	betyg
Mitt barn känner sig tryggt i förskolan	94 %	5,33	93 %	5,50
Det finns tillräckligt med vuxna i förskolan	64 %	4,21	58 %	4,46
Personalen är engagerad i mitt barn	62 %	5,25	62 %	5,46
Det är ett rimligt antal barn i mitt barns grupp	62 %	4,17	62 %	4,45
Jag blir snabbt kontaktad om det är något problem i förskolan	57 %	5,13	64 %	5,07
Det serveras näringsriktig mat med välavvägt socker- och fettinnehåll	43 %	4,91	42 %	5,12
Kontakten mellan hemmet och förskolan är god	42 %	5,05	43 %	5,33

Betygen har sjunkit något sedan förra mätningen. Det enda utav de högst viktade påståendena som för ett högre värde är: ”Jag blir snabbt kontaktad om det är något problem i förskolan” Trots något sjunkande betyg är de ändå höga. Det lägsta betyget 4,16 ges påståendet om inflytande i verksamheten, det högsta 5,42 ges till utvecklingssamtalen. Att värdena har sjunkit för de påståenden som rör barngruppens storlek och personaltätheten kan möjligen härledas till den justering av personaltätheten som gjordes i kompletteringsbudgeten. Påståendet ”Jag är som helhet nöjd med förskolans verksamhet” minskar till 5,19 från 5,27. I år har föräldrakooperativen för första gången deltagit i föräldraenkäten. Som väntat är resultaten goda. ”Jag är som helhet nöjd med förskolans verksamhet” får betyget 5,53. Högst betyget ges till trygghet med 5,56 och lägst till påståendet ”lokalerna är anpassade till verksamheten” 4,28.

Kosten har fått stor uppmärksamhet genom att en ”kostinspiratör” anställdes på projektpengar från Hälso- och sjukvårdsnämnden fördelade genom Folkhälsorådet. Inspiratören har arbetat med personalen, pedagoger och kökspersonal och även med föräldrar. Resultaten kan ses i ett arbete för att återinföra tillagningskök på enheterna, matråd, ett pågående arbete med kostpolicy och framförallt en diskussion och förändring av förhållningssätt till mat där barnen blivit mer delaktiga. (Mer under barns inflytande) Detta är också ett sätt att säkra kvalitetsgarantin om att det ska serveras näringsriktig mat i barnomsorgen.

Tanum har profilerat sig med natur- och utförskolor men utevistelse varje dag ingår i alla förskolor och uppfyller därmed kommunens kvalitetsgaranti om utevistelse.

För de barn som behöver extra stöd finns behovsprövad personalresurs. Denna fördelas i dialog med Barn- och ungdomsstödet och rektorerna. Psykolog och talpedagoger ingår i teamet och kan handleda personal och även arbeta med enskilda barn. Ett stort tomrum uppstod när specialpedagogtjänsten drogs in i besparingssyfte hösten 2009.

Under flera år har en grupp pedagoger från alla kommunens förskolor träffats regelbundet tillsammans med rektorerna med ansvar för förskolan och utredningssekreteraren. Ett dokument för IUP i förskolan har arbetats fram där fokus ligger på hur förskolan arbetar för att stödja barnet i dess utveckling och lärande. Även andra dokument som underlag för IUP t.ex. i form av frågor till föräldrar har processats i gruppen. Under 2009 blev gruppen klar med utformningen av ett överlämnandedokument från förskola till skola som naturligtvis förutsätter föräldrarnas medgivande. Dokumentet ska börja användas 2010.

Föräldrasamtalen och dokumentationen får det högsta betyget av alla påståenden i föräldraenkäten. Samtalsledargruppen används som referensgrupp för rektorerna både på den egna förskolan och i den kommunövergripande gruppen. Samtalsledarna har ett särskilt ansvar för att driva utvecklingsfrågor i det egna arbetslaget.

Kompetensutvecklingen utgår mer och mer från en förankring i verksamheten och dess behov. Mycket av kompetensutvecklingen sker på enheterna t.ex. har en stor del av Barnkullens personal utbildats i pedagogisk dokumentation, Lisabacken har gått utbildning för att bli "Sagoförskola" och i Hornbore är certifierad som "I Ur och skurförskola" där personalen utbildats och ingår i ett nätverk med andra förskolor. Några dagar per år ägnas åt gemensamma studiedagar. Vecka 44 har V8-kommunerna ett gemensamt program. För förskolans del har detta fungerat bra. Pedagogerna har kunnat välja i ett utbud av olika föreläsningar i olika kommuner. Tanum arrangerade ett seminarium om utomhuspedagogik på Världsarvsförskolan. Under våren fick alla ta del av en föreläsning om TRAS (tidig registrering av språkutveckling) med efterföljande diskussion i tvärgrupper. Rektorsgruppen beslutade i samråd med samtalsledarna att inte fortbilda all personal i TRAS för att screena alla barn utan ta hjälp av talpedagogerna och materialet om det finns behov.

2008-2009 deltog en pedagog i en utbildning i aktionsforskning där man utgår från den egna verksamheten. Hösten 2009 bildades en grupp i Tanum med 8 deltagare med handledare från Göteborgs universitet. Aktionsforskarna representerar alla utom ett rektorsområde. Avsikten är att sprida aktionsforskning som ett arbetssätt i vardagen.

Nätverket för genusfrågor har inte varit lika aktivt under hösten som under våren men hålls ändå vid liv och det finns ett stort intresse för att arbeta med genusfrågor i förskolan. T.ex. är det ett forskningsområde för några av aktionsforskarna. Genusfrågorna har även uppmärksammats i förskolornas kvalitetsredovisningar i större utsträckning än tidigare år.

Kommunens litteraturpedagog ger stöd och kompetensutveckling till personal i förskolor och skolor.

All personal i Bun deltar i arbetsmiljöenkäten. Resultatet för förskolan är inte lika bra som för familjedaghemmen. Den högsta poängen ges under rubriken fritid och hälsa (4,2) med arbetsklimat (4,0) som rankas på andra plats. Lägst poäng (3,3) har området arbetsbelastning. Enkäten genomfördes under hösten då neddragningen hade trätt i kraft.

Åtgärder för förbättring och ökad måluppfyllelse på kommunnivå

Arbeta för att försöka höja svarsfrekvensen i förskolenkäten

Använda goda exempel i verksamheten för att kompetensutveckla personalen.

Fortsätta arbetet med samtalsledargruppen och bilda nätverk inom kommunen även på arbetslagsnivå.

Den gemensamma kompetensutvecklingen ska inriktas på pedagogisk dokumentation och samtidigt ska förskolan tillsammans med grundskolan ingå i ett V8 projekt, lärande organisation, i samarbete med Hans-Åke Scherp.

Några förskollärare kommer att erbjudas fortbildning genom förskolelyftet.

Specialpedagogtjänsten kommer att återbesättas.

Personaltätheten kommer att återställas 2010 vilket förhoppningsvis kommer att innebära minskad arbetsbelastning

Förskolornas kvalitetsredovisningar

Alla rektorsområden med förskola 1-5 har gjort kvalitetsredovisningar. Förskolornas kvalitetsredovisning innehåller samma rubriker som grundskolans men med målen i Lpfö 98. Resultaten redovisas på

kommunnivå. Olika rektorsområden har nått olika långt i kvalitetsarbetet men personalen har varit delaktig om än i varierande grad. Bedömningen är att personalens delaktighet har ökat för varje ny kvalitetsredovisning.

För att ta del av rektorsområdenas kvalitetsredovisningar hänvisas till Tanums kommuns hemsida.

Utveckling och lärande

Språk och språkutveckling, matematik samt lärande inom andra områden

Genomförda åtgärder enligt föregående kvalitetsredovisning och resultat av dessa samt bedömning av måluppfyllelsen

Förskoleverksamheten är på god väg att sprida och utbyta erfarenheter inom och utanför kommunen. Samtalsledargruppen och aktionsforskarna är exempel på detta och även gemensamma kompetensutvecklingsdagar där all personal träffas i olika konstellationer. Förskolepersonal från olika avdelningar deltar också i utbildningar utanför kommunen, som pedagogisk dokumentation, Ledningsansvaret för förskolan har renodlats och endast en av rektorerna för förskolan har även ansvar för grundskolan. Det gör det lättare för gruppen att koncentrera sig på att utveckla förskolan. Man kan säga att målet att reflektion och dokumentation bör utvecklas inom och mellan förskolornas personalgrupper delvis är uppfyllt. I de flesta av förskolornas kvalitetsredovisningar lyfts personalens reflektion över barnens lärande fram som en viktig faktor för utveckling.

En stor del av personalen i förskolan har deltagit i kompetensutveckling i naturvetenskap och teknik genom Innovatum i Trollhättan. Naturvetenskap och experiment med vatten och andra material får mer utrymme i årets redovisningar än tidigare. Personalen ser sambandet mellan språk, matematik och naturvetenskap och att barnen lär sig begrepp genom att utforska och pröva olika material och metoder.

Miljön i förskolan är föremål för förändring, i synnerhet på Barnkullen har de traditionella miljöerna byggts om för att skapa verkstäder och ateljéer. Färdiga leksaker har i stor utsträckning bytts ut mot skapande material och material för bygg- och konstruktionslek. Utemiljön har också förändrats för att skapa bättre förutsättningar för barnens lek och lärande.

Naturen framhålls av flera förskolor som en fantastisk lärmiljö där begreppsinsläring sker med hela kroppen. Det går lika bra att arbeta med matematik och språk utomhus.

Sagor och berättande finns som en naturlig del, framförallt på Lisabacken som har en profil som sagoförskola. Verksamheten utgår från en saga där personalen gestaltar olika sagofigurer och där temat kan varieras utifrån barnens intressen. I Rabbalshede fick barnen själva berätta och tränade på att framträda inför kamraterna med stor framgång, ett projekt inom aktionsforskningscirkeln.

Att arbeta med språk är inte bara rim och ramsor, ordlådor och språkpåsar även om dessa metoder används flitigt. På Backa förskola lekskriver barnen på dator och femåringarna bekantar sig med skriftspråket i ordbilder och bokstäver.

Tecken som stöd används på flera förskolor och fungerar bra även för barn med annat modersmål.

Modersmålsstödet är annars en svag punkt i kommunen och det återstår att hitta fungerande lösningar både i förskola och grundskola.

Det viktigaste är barnen själva får syn på sitt eget lärande t.ex. genom att lärande situationer dokumenteras och sätts upp i barnens höjd på avdelningarna. Då kan även små barn kommunicera med varandra runt bilder på sig själva i leken. Personalen samtalar också med barnen om deras lärande.

Åtgärder för förbättring och ökad måluppfyllelse

Vi vill öka utbytet mellan förskolorna i kommunen genom nätverk.

Rektorerna fortsätter att utveckla former för personalens reflektion, dels genom att disponera om så att planeringstid ägnas åt reflektion, dels genom att använda olika verktyg t.ex. loggbok.

Några pedagoger kommer att delta i förskolelyftet för att höja kompetensen i språk och matematik.

Kommunen kommer att göra en satsning på kompetensutveckling i pedagogisk dokumentation för all personal i förskolan och även utbilda fler pedagoger mera grundligt i pedagogisk dokumentation

Skola omvärld

För att betona vikten av att förskolor och skolor ska ses som en del av samhället och inte någon isolerad verksamhet har barn- och utbildningsnämnden infört detta område i kvalitetsredovisningen. För förskolans del handlar det dels om det entreprenöriella lärandet, att barn ska ha möjlighet att agera på eget initiativ (mer under barns inflytande) och dels kontakten med det omgivande samhället.

Familjen är ett tema i många förskolor, i Backa följer nallen Pim med barnen hem och i Fjällbacka byggs husmodeller med foton av barnens föräldrar och syskon.

Utflykter i närsamhället är nästa steg där det är naturligt att samtala med barnen om platser och yrken. I Rabbalshede besöks marknadsp platsen när den byggs upp och plockas ner och i Hornbore följer man arbetet på den närbelägna campingplatsen. Olika yrkeskategorier kommer till förskolorna, vaktmästare, byggnadsarbetare osv. Lisabackens förskola undersökte hur man skickar brev och använde sig av en förälder som är brevbärare.

I Grebbestad firades förskolans dag med besök av polis, brandkår och ambulans vilket uppskattades mycket av barnen.

Världsarvsförskolan på Vitlycke är en del av ett större sammanhang och använder sig av det i och med samarbetet med museet. Miljö och kretslopp blir tydligt för barnen med kompostering. T.o.m. djurhållning finns på Hornbore förskola och världsarvsförskolan.

Det entreprenöriella lärandet och barnens egen förmåga att ta tag i saker behandlas dels under utveckling och lärande och dels under barns inflytande.

Åtgärder för förbättring och ökad måluppfyllelse

Bjuda in föräldrar och andra aktörer för att prata om sina yrken.

Fortsätt göra utflykter i närområdet och samtala med barnen om yrken och aktiviteter i samhället.

Beskriva yrken könsneutralt så att både flickor och pojkar kan utveckla sina intressen.

Utveckla miljön i förskolan för mer fritt skapande och experimenterande.

Normer och värden

Genomförda åtgärder enligt föregående kvalitetsredovisning och resultat av dessa samt bedömning av måluppfyllelsen

Arbetet med likabehandlingsplaner har lyfts fram i alla kvalitetsredovisningarna. Det upplevs inte längre som främmande för förskolan utan likabehandlingsplanen ses om ett viktigt dokument. De kommuniceras också till föräldrarna även om föräldrar inte är med i framtagandet.

Genus är också ett viktigt område. Genusnätverket har inte varit lika aktivt som tidigare men arbetet har ändå spridits till alla områden och benämns som ett förbättringsområde överallt. Två forskollärare som går aktionsforskningsutbildning har valt genus som tema.

De upptäckte är att barnen är mindre fast i genustänkandet än vad de hade förväntat sig. Att många förskolor förändrar miljön och materialet, liksom mer utomhuslek, gör också att lekarna blir mindre könsuppdelade.

Hållbar utveckling är fortfarande ett utvecklingsområde som framförallt förekommer på uteförskolorna samt Hogane förskola som har en hälso- och miljöprofil.

Bedömningen är att barnen är trygga och trivs på förskolorna vilket framgår av enkäterna som i år varit riktade även till de äldre barnen. Personalen bedömer att förskolorna arbetar aktivt med konflikthantering och känslor i barngruppen genom att använda olika verktyg, som kamrattavlor, övningar, forumteater i workshop (Backa förskola), barnlitteratur m.m. De lyfter fram barnens positiva sidor och uppmuntrar dem.

Förskolorna arbetar också med personalens förhållningssätt och värderingar vilket ses som en förutsättning för ett framgångsrikt arbete med barnen. Några förskolor har det som stående punkt på arbetsplatsträffarna.

Åtgärder för förbättring och ökad måluppfyllelse

Alla förskolor ska revidera och uppdatera sina likabehandlingsplaner och kommunicera dem med föräldrarna

Personalens förhållningssätt och värderingar ska finnas på dagordningen på alla arbetsplatsträffar

Sprida goda exempel framför allt i frågor om genus och miljöarbete genom nätverk och gemensamma studiedagar

Barns inflytande

Genomförda åtgärder enligt föregående kvalitetsredovisning och resultat av dessa samt bedömning av måluppfyllelsen

Det framgår av redovisningarna att barn i förskolan överlag har stort inflytande över verksamheten. Inflytande har ökat vilket man märker från tidigare års redovisningar. Detta beror på ett medvetet arbete med att lyfta fram synen på det kompetenta barnet. Barn kan mycket mer än man tidigare trott om de får pröva och välja själva och omges av lyhörda pedagoger som kan utmana dem i deras lärande. De får tex. välja aktiviteter och material i mycket större utsträckning än tidigare. De kan reflektera över sitt eget lärande genom att ta del av dokumentation. Pedagogerna hjälper barnen att se att de har inflytande genom att prata om det med barnen och visa exempel på när de har fått välja och bestämma.

I matsituationen kan även små barn få välja vad de vill äta och var de vill sitta. Förskolorna som har infört detta beskriver att matsituationen har blivit mycket lugnare.

Det finns en hög medvetenhet om vikten av att utgå från barnens intressen i förskolan och även om inte alla når lika långt är processen igång.

Försök med direkt demokrati genom röstning med handuppräknings har däremot inte lyckats så bra, det är tveksamt om barnen på detta sätt kan förstå demokratins principer.

En gemensam mall för strukturerade barnintervjuer finns inte ännu. Vissa förskolor genomför intervjuer men det är inget samlat grepp inom kommunen.

Åtgärder för förbättring och ökad måluppfyllelse

Samtalsledargruppen får i uppdrag att ta fram ett gemensamt underlag för barnintervjuer.

Fortsatt spridning av goda exempel på hur man kan arbeta med barns inflytande genom nätverk och studiedagar.

Förskola och hem

Genomförda åtgärder enligt föregående kvalitetsredovisning och resultat av dessa samt bedömning av måluppfyllelsen

Som tidigare nämnts har förskolan en god respons i föräldraenkäten. Föräldrar tycker att man har bra kontakt mellan skola och hem, bemötandet är bra, man blir snabbt kontaktad när det är problem och utvecklingssamtalen informerar om barnets utveckling och lärande. Dessa påståenden får alla betyg över 5 i snitt. Något lägre är värdena som gäller inflytande och information om verksamheten som alltså bör utgöra utvecklingsområden.

Svarsfrekvensen har inte ökat sedan förra året framför allt beroende på svagt intresse från föräldrarna på kommunens största förskola, Barnkullen.

Den pedagogiska dokumentationen är under utveckling. De flesta förskolor har numera digitala fotoramar så att barn och föräldrar ska kunna se bilder från verksamheten i förskolan. Pedagogisk dokumentation är mycket mer än bilder och kommunen kommer att satsa på en fortsatt kompetensutveckling.

Kommunikationen med föräldrarna via webbplattformen Fronter utvecklas i långsam takt. Några områden som t.ex. Grebbestad ifrågasätter nyttan av det medan andra förskolor som Lisabacken i Hamburgsund tycker att systemet fungerar bra.

I frågeunderlaget för IUP får personalen information från föräldrarna och en bättre grund för utvecklingssamtalen. Under hösten fungerade inte utvecklingssamtalen fullt ut i några områden som upplevde stor tidsbrist i samband med att det blev fler barn i grupperna. Barnkullen upplevde att det var en stor fördel att använda tolk i utvecklingssamtal där föräldern inte behärskar svenska.

Föräldrarnas formella inflytande i verksamheten är inte så utvecklat. Barnkullen har för avsikt att införa föräldraråd och Rabbalshede har engagerat föräldrarna på föräldramöte om förskolans miljö. Föräldraenkäten för enskilda förskolor kan ge indikationer om att saker behöver förändras vilket rektorerna är lyhörda för och tar tag i.

Traditionella föräldramöten, fester och drop-in är fortfarande fungerande mötesplatser för förskola och föräldrar.

Åtgärder för förbättring och ökad måluppfyllelse

Starta föräldraråd på Barnkullen

Utveckla den pedagogiska dokumentationen så att föräldrar blir mer delaktiga.

Utveckla Fronter i några områden för att ha fungerande exempel innan man inför det i full skala.

Grundskola

Förutsättningar

Elevantalet i skolorna fortsätter att sjunka framför allt i år 7-9 men även i år F-6. Läsåret 08/09 var elevantalet 1214 och läsåret 09/10 1136. Antalet lärare per hundra elever minskade till 7,9 08/09 men har ökat till 8,2 09/10. Andelen lärare med pedagogisk högskoleutbildning var 84 % en minskning från året innan men ökade till 86 % 09. Den ligger något under riksgenomsnittet. Framför allt under läsåret 08/09 utnyttjades kvoten i lärarlyftet. Det fanns en risk för övertalighet och uppsägningar som nu inte behövde träda i kraft. Lärarlyftet har förstås också lett till kompetenshöjning men har varit svårt att hantera i organisationen, särskilt när många lärare från samma skolenhet har studerat samtidigt. Det har tagits ett beslut att på sikt förse alla lärare och elever med datorer och under 2009 har alla lärare fått personliga datorer.

Det finns många små enheter inom grundskolan. Med ett minskande elevunderlag blir det svårare att få ihop en fungerande organisation. Lurs skola är minst (Om man undantar friskolan Sjöstjärneskolan) med knappt 40 elever i åk F-6, Fjällbacka och Rabbalshede ligger runt 60 där Fjällbacka ökar något och Rabbalshede har ett vikande elevunderlag. På dessa små enheter organiseras undervisningen i åldersblandade klasser. På högstadiet har elevantalet gått ner ytterligare framför allt i Hamburgsund vilket medför problem med tjänsteunderlaget.

Under 2009 slutade två rektorer. Organisationen gjordes om inför hösten 2009 och nu finns det fyra rektorsområden med flera rektorer i alla områden utom i ett, Backa, där det finns en rektor för förskola och grundskola. Omorganisationen och rektorsbyten har medfört en viss turbulens framför allt på Tanumskolan men resultatet i arbetsmiljöenkäten visar endast en marginell försämring. I ledningsgruppen är klimatet mycket gott trots förändringar i gruppen vilket visas i resultatet av arbetsmiljöenkäten.

Grundskolans kvalitetsredovisningar

Alla rektorsområden har i år gjort redovisningar. För södra området har en redovisning gjorts för Fjällbacka, Rabbalshede och Hamburgsunds skolor. För Tanumsområdet redovisas Lur, Hedeskolan och Tanumskolan i samma kvalitetsredovisning. Kvalitetsredovisningarna kommer att göras tillgängliga för allmänheten på Tanums kommuns hemsida. Kommunens redovisning är av mer övergripande karaktär och redovisar resultaten i grundskolan under rubrikerna ”kunskaper och lärande i samtliga ämnen”, ”normer och värden”, ”skola och omvärld” samt ”elevers och föräldrars inflytande”.

Kunskaper och lärande i samtliga ämnen

Resultat och måluppfyllelse

Åk f-6

Lässtödet

Lässtöd har delats ut till elever i de tre första skolåren sedan 1999. Det innebär ett riktat stöd till elever som har svårt att nå målet att kunna läsa flytande och ha god förståelse i slutet av skolår tre och är en av grundskolans kvalitetsgarantier. Läsåret 08/09 omfattade stödet 58 elever, 19 % av det totala elevantalet. Fördelningen av lässtödet har gjorts av Barn- och Ungdomsstödets specialpedagog med hjälp av Barn- och Ungdomsstödets talpedagoger, berörda klasslärare och speciallärare. Lässtödet utvärderas på två sätt. Dels utvärderas resultaten av insatserna 2008/2009

och dels redovisas måluppfyllelsen för årskurs 3, 5 och 9 för elever som har haft lässtöd i de tidiga skolåren.

Lässtödet i skolår 1-3 (2008/2009)

16 elever prognosticerades behöva lässtöd i årskurs 1. Redan i årskurs 1 kunde 6 elever skrivas ut. Övriga 10 fick fortsatt stöd i årskurs 2 tillsammans med tre nyupptäckta elever.

I årskurs 2 var det 18 elever som erbjöds lässtöd. Av dessa behövde 13 ytterligare stöd i årskurs 3. Under året upptäcktes också ytterligare 3 elever i behov av lässtöd.

24 elever fick lässtöd i årskurs 3. 13 av dessa nådde målen. Resterande 8 elever noterades för fortsatt stöd i årskurs 4 – ett stöd som formuleras i ett åtgärdsprogram. 3 elever flyttade ut från kommunen. Eftersom antalet elever i årskurserna ligger väldigt nära hundrastrecket kan antal elever lätt översättas med procent. 79 % av eleverna som fått lässtöd nådde målen i det nationella provet i svenska i år 3, betydligt fler än som bedömdes klara målen totalt.

85 % av alla elever i årskurs tre nådde LUS-punkt 15 i slutet av årskursen.

Av de elever som fått lässtöd i årskurs 1-3 klarade 63 % målen i det nationella provet i svenska i årskurs 5. Totalt nådde 84 % av eleverna målen i de nationella proven i svenska.

I årskurs 9 har alla elever i kommunen fått betyg i svenska utom 2 elever, varav den ena var nyligen inflyttad till kommunen. Den andra eleven har aldrig haft lässtöd men heller inte haft något behov av det. Andra skäl avgjorde att eleven inte fick betyg i svenska.

Det finns olika skäl till att måluppfyllelsen inte är hundra procentig i årskurs 3 och 5.

- Flera elever som har lässvårigheter har också andra svårigheter som uppmärksamhetssvårigheter, koncentrationssvårigheter och bristande uthållighet.
- Några elever har bytt skolform.
- En del elever har svårt att nå målen i årskurs 3 och 5 men förväntas nå målen i årskurs 9, under förutsättning att eleven får fortsatt stöd.
- Lässtödet i de tidiga skolåren har inte varit tillräckligt i förhållande till elevens behov.
- I vissa klasser har det varit en sådan arbetssituation att delar av lässtödet inte har kunnat genomföras på planerat sätt.

Resultatet för de elever som går i årskurs 5 vårterminen 2009 visar på ett uttalat stödbehov. Ökad måluppfyllelse kommer att kräva betydande insatser. Det blir än viktigare att följa upp och utvärdera de åtgärder som riktas till dessa elever. Sammanfattningsvis kan man ändå säga att lässtödet fungerar väl när det gäller att fånga upp elever som behöver hjälp med att möta skriftspråket.

Resultaten i åk 5

ÄP åk 5	Antal elever	Svenska		Matematik		Engelska		Nått målen i alla ÄP	
		nm	enm	nm	enm	nm	enm	nm	%
Backa	16	13	3	14	2	12	4	11	69%
Lur	7	3	4	3	4	2	5	2	29%
Tanumskolan	26	23	3	21	5	21	5	21	81%
Grebbestad	22	21	1	21	1	22		20	91%
Fjällbacka	9	6	3	6	3	4	5	4	44%
Hamburgsund	22	19	3	18	4	19	3	16	73%
Rabbalshede	7	6	1	6	1	4	3	3	43%
Totalt	109	91	18	89	20	84	25	77	71%
Andelen i %		83 %	17 %	82 %	18 %	77 %	23 %		

nm=nått målen enm =ej nått målen

Resultaten i år 5 är inte tillfredställande men kompliceras av att få elever ger stort utslag i procentsatser. I år är det sämsta resultatet i engelska och endast 71 % når målen i alla ämnen. Även i år utmärker sig Grebbestad skola i engelska där alla elever når målen. Skolans satsning på

kommunikativ engelska från och med förskoleklass är förmodligen en framgångsfaktor liksom ett arbetssätt med större muntliga inslag i engelskan i mellanstadiet.

I de lägre klasserna används ”Språket lyfter” och ” God läsutveckling” i svenska. I de nationella proven i år tre når 89 % av eleverna målen i svenska och 82 % målen i matematik. Litteraturpedagogen väcker lusten att läsa och skriva framför allt hos elever på låg- och mellanstadiet. Specialpedagogen har under hösten 2009 startat textsamtal om faktatexter i åk 3 på Backa skola. Textsamtal har samma inriktning som det tidigare Qta-projektet (Question the author) i mellanstadiet.

Alla skolor lyfter fram arbetet med att utveckla matematiken t.ex. genom matematikcirklar för lärare och ökad inriktning på laborativt arbete. Det finns också ett pågående arbete med utbildning i mål för år 3 som leds av lärare som frigjorts för detta uppdrag genom ”Läsa, skriva, räkna bidraget”. Kommunens matematikutvecklare har i huvudsak inriktat sig på F-6.

Från de flesta skolor framhålls att man är på god väg med matematiken med någon skola som undantag.

Lärplattformen Fronter används av elever, lärare och föräldrar på de flesta av kommunens 4-6 skolor och är på väg att utvecklas även i de lägre åldrarna.

Två arbetslag i grundskolans F- har haft besök av observatörer i KU-8 projektet vilket upplevdes som mycket positivt och gav nya infallsvinklar åt de besökta enheterna.

Lärarnas kompetensutveckling har även under 2009 i huvudsak inriktats på formativ bedömning och skriftliga omdömen. Bedömningsmatriser fanns färdiga inför höstens utvecklingssamtal men tyvärr lyckades inte Fronter åstadkomma digitala matriser med påföljd att det måste produceras en stor mängd pappersmatriser. Detta innebar en extra arbetsbelastning för lärarna. Utvärderingar visar att språket i matriserna bättre måste anpassas för de lägre åldrarna för att fungera som ett verktyg för elevernas självvärdering. Omdömena om matriserna är varierande men en hel del föräldrar tycker att de fått en bättre överblick över barnens lärande och att utvecklingssamtalen blivit bättre.

I en elevenkät i åk 3-9 skattar eleverna i åk 3-6 några frågeställningar om sitt lärande på en skala 1-6 :

Elevenkät åk 3-6	LM	
	08	09
Jag tror att jag kommer att nå målen i skolan	5,3	5,3
Mina lärare talar om för mig vad jag är bra på	5,2	5,2
Jag får den hjälp jag behöver	5,2	5,2

Som synes har år resultatet gott och har inte förändrats sedan förra året.

Föräldraenkäten riktar sig till åk 2, 5 och 8. Svarefrekvensen var i åk 2, 72 % och i åk 5, 85 % Något lägre i åk 2 och högre i åk 5 än 2008. Frågor viktas och betygsätts på en sexgradig skala. Tabellen nedan redovisar betygen på frågor om skolans kunskapsuppdrag 2008 och 2009.

	08	09	08	09
Föräldraenkät 2008	År 2	År 2	År 5	År 5
	Betyg	Betyg	Betyg	Betyg
Lärarna är kunniga	5,1	5,2	4,7	4,6
Mitt barn får en undervisning anpassad efter hans/hennes behov	4,9	4,8	4,4	4,3
Barnet behåller lusten att lära	4,8	4,8	4,3	4,3

Åk 7-9

Uppföljningen av hur det går för F- 6 skolornas elever i åk 9 fortsätter och ingår i lärarnas analys i kvalitetsredovisningarna. 2009 var 9: orna i Tanum bäst i landet med 98,8 % behöriga till gymnasieskolan. Då räknades även de elever med som nått behörighet genom sommarskolan. Det är naturligtvis glädjande men det finns anledning att varna för att nästa års 9: or inte kommer att nå samma goda resultat. Med årskullar på runt 150 elever som sjunker något åren framöver är det svårt att få ett tillräckligt tillförlitligt statistiskt underlag. Målet är naturligtvis att alla ska nå gymnasiebehörighet men få elever kan göra att variationerna blir stora. Ett målmedvetet arbete bedrivs för att så många som möjligt ska få gymnasiebehörighet. Av resultaten för samma elevgrupp i nationella proven i år 5 kunde man inte förutse det goda resultatet i år 9. Då var det 79,3 % som nådde målen proven i alla ämnen.

	Svenska		Matematik		Engelska		Nått målen i alla basämnena	Nått målen alla ämnen	Andel behöriga	Behöriga eft.kompl	genomsnitt meritvärde
Tanumskolan											
Slutbetyg	Nm	Ej nm	Nm	Ej nm	Nm	Ej nm					
åk 9	99 %	1 %	98 %	2 %	100 %		98 %	90 %	98 %	99 %	217,4
NP åk 9	90 %	10 %	88 %	12 %	98 %	2 %					

Hamburgsund											
Slutbetyg	Nm	Ej nm	Nm	Ej nm	Nm	Ej nm					
åk 9	99 %	1 %	100 %		97 %	3 %	96,7 %	91 %	96,7 %	99 %	222
NP åk 9	99 %	1 %	100 %		97 %	3 %					

Tanum totalt											
åk 9	99 %		99 %		99 %			89 %		99 %	219,4
Riket								76,2 %			

Överensstämmelsen mellan betyg och nationella prov är högre i Hamburgsund än i Tanumskolan.

Det genomsnittliga meritvärdet har ökat till 219,4 jämfört med riket 207,4. Liksom i riket har flickorna högre poäng 227,4, än pojkarna som har 211,3. Pojkarna i Tanum har 14 p högre än genomsnittet för pojkar i riket. Flickorna ligger 9 p över genomsnittet för flickor i riket.

Tanumskolan har tidigare arbetat med kursutformning och ämnesarbetslag. Läsåret 2008/2009 började man förändra organisationen till arbetslag för varje årskurs. Under hösten 2009 upplöstes den tidigare permanenta mindre undervisningsgruppen och personalen som arbetat där förstärker i stället i arbetslagen. Lärare på Hamburgsundskolan och Tanumskolans högstudier har träffats och arbetat tillsammans med formativ bedömning. I en krympande organisation kommer lärare att behöva undervisa på bägge skolorna.

Resultaten i elevenkäten gällande frågorna om kunskaper är lägre än i 3-6 och sjunker sedan 2008. Särskilt bekymmersamt är att bedömningen på påståendet "Jag får den hjälp jag behöver" har gått ner så pass mycket. Resultatet är ändå relativt gott.

Elevenkät år 7-9	08	09
Jag tror att jag kommer att nå målen i skolan	4,9	4,8
Mina lärare talar om för mig vad jag är bra på	4,5	4,2
Jag får den hjälp jag behöver	4,9	4,5

Föräldraenkäten i år visar däremot en klar förbättring sedan 2008. Svarefrekvensen är jämförelsevis hög. 68 % av föräldrarna till elever i åk 8 har besvarat enkäten.

	08	09
Föräldraenkät	År 8	År 8
Lärarna är kunniga	4,1	4,6
Mitt barn får en undervisning anpassad efter hans/hennes behov	4,1	4,5
Barnet behåller lusten att lära	3,8	4,1

V-8 kommunerna gör årligen en enkät riktad till åk 9. 2009 har man gjort om skalan från 4 steg till 10. På frågan om eleverna vet vad som krävs av dem för att få ett visst betyg utmärker sig inte Tanumseleverna i gruppen utan ligger ganska lågt 7,6 på Tanumskolan och 7,4 på Hamburgsundskolan mot 7,9 medelvärde i gruppen. Resultatet borde ha varit högre med tanke på att formativa matriser börjat användas hösten 2009.

Åtgärder för förbättring

Förbättra och utveckla bedömningsmatriserna. De kommer också att digitaliseras under 2010.

Fortsatt kompetensutveckling i skriftliga omdömen, bedömning av nationella prov i år 3 och kompetensutveckling i matematik.

Personal kompetensutvecklas i engelska, matematik och specialpedagogik genom lärarlyftet.

KU-8 projektet med kollegial utveckling och utvärdering genom observatörer fortsätter för att öka lärandet i organisationen. Lärande besök innebär en kompetensutveckling för observatörer, arbetslag och hela skolan. "Lärplaner" som skrivs gemensamt gör att utvecklingsarbetet fortsätter på de besökta enheterna. Under 2010 kommer V-8 kommunerna att utvidga samarbetet genom att sätta igång ett utvecklingsarbete tillsammans med Hans-Åke Scherp som omfattar grundskola och förskola i V-8 kommunerna. En utvecklingsorganisation ska bildas genom lärgrupper i organisationerna med utsedda lärledare. Lärledarna kommer att utbildas bland både rektorer och personal. KU-8 observatörerna kan användas som resurs och får uppdrag från en lärgrupp när arbetet har kommit igång.

Litteraturpedagogen kommer att använda en del av sin arbetstid till att handleda och utbilda lärare. Specialpedagogen fortsätter arbetet med textsamtal och kommer att utbilda några arbetslag i metoden.

Satsningen på datorer till elever startar 2010. Kompetensutveckling för lärare i It fortsätter.

Skola och omvärld

Det finns två delar under rubriken skola och omvärld, dels skolans kontakter med det omgivande samhället och dels det arbete där elevernas egna initiativ och drivkrafter tas tillvara "entreprenöriellt lärande". Det entreprenöriella lärandet förutsätter att lärandet sker överallt och inte är bundet till klassrummet och skolan. Ett arbetslag i 7-9 i Hamburgsund har kompetensutvecklats i entreprenöriellt lärande och har påbörjat arbetet med eleverna.

Grebbestadskolan har som en del av ämnet "Livskunskap" entreprenörskap och omvärldsarbetet. Flera skolor arbetar med utåtriktade aktiviteter. Musikaler och andra uppträdanden förekommer på t.ex. Hamburgsundskolan och Grebbestadskolan där ortens näringsliv engageras av eleverna att sponsra arrangemangen.

Utflykter och studiebesök av mer traditionella slag förekommer på alla skolor.

På Backa skola har lokala företag tillsammans med föräldrar och lärare hjälpt till att sponsra och sätta upp en grillkåta på skolgården.

Miljöarbetet är också en del av skola/omvärld vilket framhålls av Grebbestadskolan som har satsat stort på återvinning.

Den traditionella praon håller på att omvandlas. Företagare besöker skolorna och mer tid ägnas åt studie- och yrkesvägledning.

Åtgärder för förbättring

Skolorna måste bli bättre på att dokumentera sitt omvärldsarbete.

Ämnena kan kopplas till omvärlden och det finns en stor utvecklingspotential

Det entreprenöriella arbetssättet bör spridas till flera arbetslag.

Normer och värden

Resultat och måluppfyllelse

Alla skolor har upprättat likabehandlingsplaner men kommit olika långt med revideringar och uppdateringar. Målet att alla elever ska känna till skolans likabehandlingsplan är inte uppnått. Medelvärden i enkäten har sjunkit något sedan 2008 till 4,3. I de fall man förankrat planen hos eleverna är resultaten betydligt bättre t.ex. i Backa som får ett medelvärde på 5,27 på frågan.

Värdegrundsarbetet är särskilt väl utvecklat på de skolor där personal deltog i Skolverkets utbildning i mobbingprevention, Backa och Grebbestad. Det tar sig framför allt uttryck i att diskussioner om förhållningssätt står högt på dagordningen och att all personal är involverad, både fritidshemspersonal och lärare.

Skolorna använder värderingsövningar och olika program som Charlie, EQ m.fl. Tyvärr uppfattar eleverna ibland att övningarna inte har något med verkligheten utanför skolsalen att göra och kan gå direkt från lektionen ut på skolgården och bete sig kränkande mot andra elever. Grebbestad har infört livskunskap på schemat.

Kamratstödjarna har utbildats och träffat varandra vilket har stärkt dem i sitt uppdrag. Anti-mobbningsteamerna på skolorna har en central roll i arbetet mot kränkande behandling och diskriminering.

Barn- och ungdomsstödet ger stöd och handledning till personal och även stöd riktat till enskilda elever.

Genusfrågorna har svårt att få fäste i grundskolan trots att det framhålls som viktigt i skolornas redovisningar. Nätverket har haft färre träffar och deltagarna kommer i huvudsak från förskolan.

Andra arbetsområden har prioriterats.

Problemen med kränkande behandling i den digitala världen kvarstår men har avmattats något. En av fritidsledarna som har en del av sin tjänst som "nätfältare" menar att ungdomarna har gått över från rena "ungdomssiter" till Facebook och att närvaron av vuxna på sidan påverkar i positiv riktning.

Arbetsro på lektionerna är ett problem framför allt i åk7-9 och får låga värden både i SKLs jämförelseprojekt åk 6, elevenkäten och i V:8 enkäten i åk 9. I elevenkäten har påståendet det näst lägsta värdet efter omdömet om skolmaten.

Skolornas utemiljö får lägre siffror än genomsnittet på högstadierna. Om man inte värderar miljön högt är man inte så aktsam om den, vilket visar sig i en del problem med nedskräpning och klotter.

Resultat av elev- och föräldraenkäter F-6

Elevenkät år 3-6	08	09
Jag trivs i skolan	5,1	5,2
Jag känner mig trygg i skolan	5,2	5,2
De vuxna i skolan bemöter eleverna på ett bra sätt	5,1	5,2
Jag känner till skolans likabehandlingsplan	4,4	4,3

	08	09	08	09
Föräldraenkät	År 2		År 5	
Mitt barn trivs i skolan	5,0	5,4	4,8	4,8
Mitt barn känner sig tryggt i skolan	5,0	5,2	4,9	4,8
Skolan arbetar aktivt mot kränkande behandling	4,5	4,8	4,2	4,0

Eleverna i åk 3-6 ger ett gott betyg på påståendena om trivsel och trygghet. Föräldraenkäten för åk 2 visar en förbättring från 08 men i åk 5 är den något sämre än tidigare. Det gäller att vara uppmärksam på hur föräldrar uppfattar skolans arbete mot kränkande behandling.

Resultat av elev- och föräldraenkäter åk 7-9

Elevenkät år 7-9	08	09
Jag trivs i skolan	4,9	4,5
Jag känner mig trygg i skolan	5,2	4,8
De vuxna i skolan bemöter eleverna på ett bra sätt	4,8	4,7
Jag känner till skolans likabehandlingsplan	4,3	4,1

Föräldraenkät	År 8	09
Mitt barn trivs i skolan	4,6	5,0
Mitt barn känner sig tryggt i skolan	4,7	4,9
Skolan arbetar aktivt mot kränkande behandling	3,9	4,3

Elevenkäten för 7-9 visar ett sämre resultat än 08, även om resultaten är relativt goda. Det anmärkningsvärda är att föräldrarnas omdömen är betydligt mer positiva än året innan och överstiger elevernas bedömning med god marginal. Förra året var resultatet det motsatta.

I SKL:s rapport för jämförelseprojekt Grundskola visar resultaten från en enkät i åk 6 att Tanum ligger under genomsnittet i jämförelsekommunerna även om skillnaderna är relativt små. Frågorna behandlar trivsel och trygghet och mobbing.

I droganeundersökningen som gjordes i åk 9 var det 82 % av pojkarna och 76 % av flickorna som angav att de trivdes bra eller mycket bra i skolan. V-8:as enkät i samma årskull visar i stort sett samma resultat på frågan om trivsel och där är det ingen skillnad mellan skolorna. Fler elever på Tanumskolan åk 9 känner sig kränkta av annan elev i skolan än på Hamburgskolan, medan ungefär samma andel upplever sig kränkt av vuxen på båda skolorna.

Åtgärder för förbättring

Skolor och arbetslag behöver utveckla sitt arbete med värdegrundsfrågorna genom att::

Likabehandlingsplanerna ska revideras och förankras bättre hos personal och elever. Elever och föräldrar ska göras mer delaktiga. Ledningsgruppen behöver titta på likabehandlingsplanerna centralt för att garantera likvärdighet och att de är utformade enligt författningarna. Vi bör då använda den kompetens som finns på de skolor där personalen är utbildad genom Skolverkets kurs.

Det finns möjlighet för arbetslag att söka medel som finns kvar i kamratstödjarprojektet för kompetensutveckling och handledning.

Kamratstödjarnas status ska höjas

Avsätta tid för att diskutera genusfrågor i arbetslagen. Se till att alla skolområden och stadier finns representerade i genusnätverket.

Arbetet mot mobbning via Internet och mobil måste fortsätta och föräldrarna skall involveras ännu mera.

Ansvar och inflytande

Elever och föräldrar

Resultat och måluppfyllelse

Det finns flera sidor av elevinflytande och föräldrainflytande i grundskolan. Det är dels den formella delen med klassråd, elevråd och föräldraråd, dels elevernas inflytande över det egna lärandet och föräldrarnas insyn och möjlighet att följa sitt barns lärande.

Det finns elevråd på alla skolor och klassråd är regel överallt. Grebbestads elevråd har hög status, medlemmarna får kandidera och utses genom val. Elevrådet på Grebbestadskolan har hand om ett lekotek med utlåning av rastleksaker som de själva administrerar.

Tyvärr har inte elevråden samma status överallt.

Matråd finns numera på de flesta skolor, där elever, lärare och skolmåltidspersonal deltar.

Det verkar som om elevernas inflytande över skolarbetet minskar med stigande ålder. I år 3-6 är värdena förhållandevis höga men är lägre och sjunkande i år 7-9. Det överensstämmer med låga värden i V8-enkäten i år 9 där skolorna i Tanum ligger lägre än medel i kommungruppen.

	08	09	08	09
Elevenkät år 3-9	3-6		7-9	
Jag får vara med och påverka arbetet i skolan	4,6	4,7	4,2	3,8

Föräldraenkät	År 2		År 5		År 8	
	08	09	08	09	08	09
Kontakten mellan hemmet och skolan är god	4,8	5,0	4,6	4,3	4,0	4,4
Jag blir snabbt kontaktad om det är något problem i skolan	4,6	4,9	4,3	4,3	3,9	4,5

Resultaten i föräldraenkäten som gäller kontakt mellan skola och hem får goda värden överlag och ökar mest i åk 8. Särskilt glädjande är förbättringen på påståendet ”Jag blir snabbt kontaktad om det är något problem i skolan” vilket var ett område för utveckling i förra årets kvalitetsredovisning.

Flera rektorsområden beskriver ett gott föräldrasamarbete både i den dagliga kontakten och i gemensamt informellt arbete t.ex. med att förbättra skolgårdarna. Detta gäller särskilt i de lägre åldrarna. Det formella inflytande för föräldrar är svårare att få till. Få föräldrar är beredda att engagera sig i föräldraråd eller föräldraföreningar. Det finns dock undantag som i Backa skola där föräldrar engagerar sig både formellt och i informella sammanhang, Rabbalshede och Lur har

också fungerande föräldraföreningar. Grebbestad har saknat en föräldraförening i många år men nu finns en grupp föräldrar som har engagerat sig och driver olika frågor.

Föräldrautbildningar i åk 7 har tidigare genomförts i Hamburgsund men det blev ett uppehåll under 2009 p.g.a. ledarens föräldraledighet.

Underlaget för utvecklingsamtalen har blivit tydligare för elever och föräldrar men det krävs förbättringar som tidigare nämnts i avsnittet ”kunskaper och lärande”. Det kommer dock att bli mer och mer tydligt både för elever och för föräldrar vilka mål som ska uppnås och var eleven befinner sig. Under 2010 kommer underlaget att digitaliseras och läggas ut i webbplattformen Fronter som används i olika hög grad. Där man har byggt upp rutiner fungerat det mycket väl och underlättar kommunikationen mellan skola och hem.

Åtgärder för förbättring

Särskilt högstadiet behöver analysera varför eleverna inte anser att de har inflytande över arbetet i skolan och genomföra åtgärder för förbättrat inflytande.

Matriserna behöver utvecklas så att de lättare kan förstås av elever och föräldrar utan att innehållet tunnans ut. De kommer att digitaliseras under 2010.

Fronter ska börja användas i full skala vilket är en förutsättning för den digitaliserade IUP:n.

Föräldrautbildningar i någon form kommer att starta under hösten 2010

Elever i behov av särskilt stöd

Resultat och måluppfyllelse

	<i>Läsåret 2008/2009</i>			<i>Läsåret 2009/2010</i>		
	<i>Åtgärdsprogr</i>	<i>Elever</i>	<i>i %</i>	<i>Åtgärdsprogr</i>	<i>Elever</i>	<i>i %</i>
<i>Bullaren</i>	11	107	10,28 %	11	99	11,11 %
<i>Lur</i>	5	40	12,50 %	7	40	17,50 %
<i>Hedeskolan</i>	5	63	7,94 %	8	79	10,13 %
<i>Tanumskolan</i>	76	394	19,29 %	67	362	18,51 %
<i>Grebbestad</i>	8	150	5,33 %	7	139	5,04 %
<i>Fjällbacka</i>	17	61	27,87 %	22	72	30,56 %
<i>Hamburgsund</i>	54	316	17,09 %	56	301	18,60 %
<i>Rabbalsbäde</i>	15	62	24,19 %	16	59	27,12 %
<i>Totalt Tanum</i>	191	1193	16,01 %	194	1151	16,85 %

Som vi tidigare har konstaterat arbetar skolorna på olika sätt med åtgärdsprogram. I vissa skolor använder man konsekvent åtgärdsprogram så fort en elev riskerar att inte nå målen och i andra reserveras åtgärdsprogrammen för elever med stora behov av särskilt stöd. Det är dock ingen större skillnad i arbetet med eleverna. Flertalet skolor arbetar nu med ett inkluderande arbetsätt där stödet inte ges separat utan i klassrummet. Tanumskolan har upplöst sin särskilda undervisningsgrupp på högstadiet och personalen förstärker i arbetslagen där ett mer flexibelt stöd kan ges.

Åtgärdsprogrammen minskar i högstadiet men har ökat i de lägre åldrarna där det i vissa klasser finns många barn som är i stort behov av stöd beroende på framförallt sociala skäl och neuropsykiatriska diagnoser.

Specialpedagogen har genomfört utbildning i att skriva åtgärdsprogram men den behöver förmodligen vara ständigt återkommande eftersom det förekommer brister i utformningen.

Elever i behov av särskilt stöd uppmärksammas på olika sätt i olika åldrar. I södra rektorsområdet finns speciallärare vid alla tre skolorna. Eleverna i åk 1– 7 testas årligen med läsförståelse- och läshastighetstest.

I förskoleklass och åk 1 får eleverna stöd med hjälp av resurser inom arbetslaget. Speciallärarens arbete är huvudsakligen inriktat mot åk 1 - 6. Åk 7 – 9 stöts med extra lärarresurs i matematik och engelska. Några få elever har anpassad studiegång för utökad tid i basämnen. Assistenten finns för enskilt stöd.

Även i Tanumskolans 7-9 har några få elever anpassad studiegång och det finns assistenter för särskilt stöd i åk 3-6.

I Tanums rektorsområde med tre skolor finns endast en speciallärare. Grebbestad och Backa saknar också speciallärare.

Överlämnandet mellan åk 6 och 7 kommer med stor sannolikhet att underlättas i den nya organisationen med större rektorsområden.

Barn- och ungdomsstödet

Barn- och ungdomsstödet är en specialistorganisation inom verksamheten. Stödet kan ges till elever, personal och ibland direkt till föräldrar. Det består bland annat av rådgivning, samtal, handledning, direkt elevarbete mm. I teamet ingår psykolog, kurator, specialpedagoger, talpedagoger, skolsköterskor samt ungdomsvägledare.

De flesta ekonomiska resurserna är utdelade till rektorsområdena som själva får organisera stödet. En handfull elevassistenter fördelas centralt för elever med särskilt stora behov av personlig assistent.

Åtgärder för förbättring

Blanketten för åtgärdsprogram har reviderats. Rektorer och specialpedagog behöver avsätta mer tid med arbetslagen för att diskutera arbetet med elever i behov av särskilt stöd.

Socialtjänsten har avdelat socialsekreterare som har ansvar för kontakterna med skolan vilket har lett till bättre förutsättningar att hantera svåra elevärenden.

Lärarlyftet har använts och kommer att användas för att kompetensutveckla lärare i specialpedagogik.

Fritidshem

Förutsättningar

Det finns fritidshem i alla skolområden och alla barn som behöver barnomsorg får erbjudande om plats. Läsåret 2008/2009 var 79 % av alla 6-9 åringar och 20 % av alla 10-12 åringar inskrivna i fritidshem. Andelen årsarbetare med pedagogisk utbildning har ökat och uppgår nu till 65 %. Inför läsåret 2009/2010 placerades lärare som riskerade att bli övertaliga i en pool och många av dem tjänstgör på fritidshemmen. Antalet barn per årsarbetare steg till drygt 16 vilket är en effekt av besparingar i kompletteringsbudgeten. För 2010 sker en viss återställning av personaltäteten. Jämförelsevis har fritidshemmen i Tanums kommun goda förutsättningar att bedriva en kvalitativ verksamhet. Barngruppernas storlek varierar från ca 20 barn i de minsta skolorna till ca 60 på Hedeskolan som är en f-3 skola. Om många elever på ett fritidshem har få vistelsetimmar minskar resursen per elev vilket kan resultera i lägre personaltätet.

I Hamburgsundsområdet har ett fritidshem lagts ner och verksamheten har koncentrerats till centralorten.

Där underlaget är tillräckligt delar man in eleverna olika åldersgrupper. Grebbestad har tre avdelningar för olika åldrar.

Fritidshemmen samverkar med skolan i olika hög grad. Personalen i en del fritidshem upplever att arbetet i skolan tar den största delen av planeringstiden och att fritidshemmet kommer i andra hand. Det finns också skillnader i hur mycket gemensam planering fritidshemmen och skolan har och i vilken utsträckning skolpersonal samverkar med fritidshemmen t.ex. genom att öppna på morgonen. I Grebbestad ledde den ekonomiska åtstramningen till att fritidshemspersonalen minskade sin tid i skolan. Fritidshemspersonalen deltar oftast inte i skolans kompetensutveckling och rektorerna försöker därför se till att erbjuda individuella lösningar eller lösningar för arbetslaget.

Fritidshemspersonalen i kommunen träffas två gånger per läsår. På träffarna diskuteras gemensamma pedagogiska frågor. T.ex. hur man arbetar utifrån ”allmänna råd för fritidshem” eller att något fritidshem berättar om sitt arbete. På vårens träff planeras också för gemensamma aktiviteter på fritidshemmets dag som firas varje år.

Fritidshemmen arbetar enligt LPO 94 och ”Allmänna råd för fritidshem”. Kommunens handlingsprogram för fritidshem konkretiserar målen och delas ut till nya föräldrar och vikarier.

Resultat och måluppfyllelse

Kunskaper/ Skola/Omvärld

Skola och fritidshem ska tillsammans skapa en helhet i elevernas vardag. Fritidshemmen kompletterar skolans kunskapsuppdrag genom att eleverna får arbeta med praktiskt lärande. Leken har här en stor betydelse där man kan pröva olika saker utan att behöva prestera eller nå några uppnåendemål. Utevistelse bidrar också till lärande särskilt om utomhuspedagogik tillämpas eller om man har ett tema ute, förutom nyttan av att röra på sig och utveckla sin motorik. Många fritidshem har också tillgång till gymnastiksalen.

Fritidshemmets roll i samverkan med skolan är ofta att praktiskt och konkret omsätta kunskap t.ex. i matematik genom att mäta och väga, spela spel m.m. I Hamburgskolan har fritidshemmet medverkan i skolan inneburit att barnen bl a blivit säkrare på att hantera datorn som ett läroverktyg. Samtidigt har de fått utveckla sin fantasi och kreativitet genom skrivning och illustrationer av egna böcker.

Några fritidshem lägger ner mycket arbete på planering och utvärdering för att kvalitetssäkra verksamheten. Detta framhålls särskilt av Grebbestads fritidshem som också utgår från ett entreprenöriellt förhållningssätt.

Normer och värden

Fritidshemmets uppdrag har sin tyngdpunkt på arbetet med värdegrundsfrågor och sociala relationer där de har en stor betydelse för elevernas sociala utveckling och självförtroende.

På flera skolor ger fritidshemspersonalen underlag till de sociala aspekterna i utvecklingssamtalen och deltar ibland vid behov.

Värdegrundsarbetet sker genom att arbeta med frågor ur likabehandlingsplanerna, olika värderingsövningar, drama, samt inte minst genom dagliga samtal. I Backa fritidshem arbetar personalen med EQ-övningar i hela skolan och Grebbestads fritidshem är involverade i livskunskapen. Mycket tid läggs på att få fungerande kamratrelationer. Detta lyckas dock inte alltid till 100 %. Ett fritidshem beskriver att eleverna helst vill sysselsätta sig med individuella aktiviteter och i andra fritidshem går mycket tid åt till att hantera konflikter i gruppen. Hedeskolan bedömer att de behöver arbeta mer med att stärka elevernas självkänsla. Bedömningen är ändå att måluppfyllelsen är hög.

Fritidshemmen i södra området uppger att arbetet med genusfrågor tyvärr inte har fått det utrymme som varit avsett

Ansvar och inflytande, barns och föräldrars

Fritidshemmen uppger att eleverna har stor delaktighet i verksamheten. De får oftast välja aktiviteter efter eget intresse och verksamheten präglas av respekt för elevernas synpunkter och initiativ. Man tycker också att eleverna visar ansvar. På en del fritidshem finns fritidsråd där barnen får vara med och bestämma i mer organiserad form.

Kontakten mellan fritidshem och skola beskrivs som god. Det har ännu inte gjorts någon central föräldraenkät för fritidshemsverksamheten utan bedömningen baseras på personalens upplevelse. På en del fritidshem har man valt att skaffa digitala fotoramar som placeras i hallen så föräldrar kan se bilder från verksamheten.

Åtgärder för förbättring

Det bör tas ett mer samlat centralt grepp om kompetensutvecklingen för fritidshemspersonal.

Personal i skola och fritidshem ska ges tid för gemensam planering.

Fritidshemspersonalens uppdrag ska förtydligas så att huvudansvaret ligger på fritidshemsverksamheten.

En enkät riktad till föräldrar med barn i fritidshem kommer att genomföras 2010.

Särskola

Förutsättningar för verksamheternas måluppfyllelse

Lokalerna är lämpliga för undervisningens behov. Särskolans yngre åldrar har flyttat in i Tanumskolan. Önskan har under flera år framförts om annan placering av högstadiets lokaler, för att kunna ha verksamheten bland övriga elever i samma ålder. Detta kan tillgodoses genom en flyttning vid årsskiftet.

Personalens kompetensnivå är hög. På alla fasta tjänster finns behörig personal. En del kortare utbildningar inom olika områden har gjorts för att ytterligare höja kompetensen. Ekonomiska förutsättningar är goda för att säkerställa personalbehovet, läromedel samt andra kringkostnader. Som helhet kan förutsättningarna sägas vara mycket goda för en måluppfyllelse inom skolformen.

Kunskaper och lärande i samtliga ämnen/Skola och omvärld

Resultat och måluppfyllelse

Genomgående i ämnet svenska har varit träning i basfärdigheter som skriva, läsa, tala och lyssna. Elevernas färdigheter har utvecklats, stavningen har förbättrats, de böcker som läses är "svårare" och via bokrecensionerna kan vi även i år se att läsförståelsen har ökat. Även inom andra moment i ämnet har vi sett utveckling. Det har gällt datorkunskap, kommunikativ förmåga och förmågan att lyssna och reflektera.

I träningskolans kursplan motsvaras svensk-ämnet av kommunikation. Här utnyttjas praktiska tillfällen i vardagen till att utveckla kommunikationen. Detta ställer stora krav på förtrogenhet med kraven i kursplanen för att kunna se möjligheter i vardagssituationer och att då utmana eleverna i deras lärande. De iakttagelser som gjorts visar på utveckling av elevernas förmåga. Även den matematiska förmågan tränas ofta på ett konkret sätt. En svårighet är att finna läromedel som har rätt kunskapsnivå och ändå är riktade till rätt åldersgrupp.

Ovanstående innebär inte att utveckling inte sker i övriga ämnen/ämnesområden. Eftersom särskolan har en stor möjlighet att arbeta ämnesövergripande har kraven som ställs i basämnena även ställts inom samtliga ämnen och höjt kvaliteten.

Att kunskaperna skall vara av kvalitet och ha ett innehåll som är användbart i livet har kunnat ses i planeringar och uppföljningar. Tydligheten har ökat under året genom uppföljningen på bland annat utvecklingssamtalen. Särskolan i Tanum kommer att vara referensskola till Skolverkets framarbetande av nya kursplaner i Svenska och Kommunikation.

Omvärldskunskap genomsyrar hela verksamheten. Studiebesök görs genom hela särskolan och i avgångsklassen gör eleverna praktik på kommande skolor i första hand men även en del praktik inom näringslivet.

Åtgärder för förbättring och ökad måluppfyllelse

Särskolan har under ett antal år arbetat med att bli tydliga i information och beskrivning av lärande för eleverna i särskolan. Revideringen av alla kurser slutförs under våren. Beskrivning av elevens utveckling har med hjälp av de skriftliga omdömena blivit tydligare enligt föräldrareaktioner. Under kommande år kommer detta arbete att utvecklas i samband med referensarbetet med Skolverkets kursplaner.

Under året har inga besök från företag ägt rum. Här finns utvecklingsmöjlighet till kommande år.

Normer och värden

Resultat och måluppfyllelse

Personalen arbetar nära eleverna på särskolan. Detta tillsammans med hög personaltäthet gör att mobbning sällan förekommer. Det är också naturligt att hela tiden ha allas lika värde som en naturlig del i vardagsarbetet. Fyra frågor på elevenkäten kan sägas beröra bemötande mm. Resultatet blev ett genomsnitt bland eleverna på 5,5 (6-gradig skala). Eleverna på träningskolan har inte deltagit i elevenkäten men här har föräldrar uttryckt att eleverna känner trygghet och trivsel.

Stor del av arbetet har lagts på att träna sociala kompetenser, framför allt för de yngre eleverna. Arbetet på alla stadier är fokuserat på människor lika värde.

Eleverna har varit med i klasser på grundskolan i olika omfattning under året. Omfattningen för den enskilde eleven varierar beroende på individuella behov och förutsättningar. Dock är ingen elev i grundskolan mer än 50 % av sin skoltid.

Den integrering, som sker mellan olika skolformer på grund av sambrukande av personal, är värdefull. Personalen har gemensamma konferenser och särskolans lärare deltar i olika arbetsgrupper tillsammans med grundskolans personal. Genom ett aktivt arbete har särskolan som helhet blivit mer känd och respekterad.

Åtgärder för förbättring och ökad måluppfyllelse

Fortfarande återstår viktiga delar av information till övriga skolor/skolformer i kommunen. Det är också angeläget att hitta ytterligare möjligheter till gemensamma träffar och samarbetstillfällen för såväl elever som personal.

Ansvar och inflytande, för elever och föräldrar

Resultat och måluppfyllelse

Efter förmåga och stigande ålder kan eleverna göras mer delaktiga vid planering av studierna. Individuell uppföljning via de lokala kursplanerna görs en gång per månad för de elever som har möjlighet att vara delaktiga. Vid utvecklingssamtalen sker sedan en redovisning för föräldrarna om elevens kunskapsutveckling och en planering av fortsättningen. Det är i huvudsak inom den egna skolgången som inflytandet sker.

De yngre eleverna i grundsärskolan har en mycket individuell undervisning för att förberedas för att klara nästa stadium. Med stigande ålder ökar såväl kunskapskrav som möjligheter till större ansvar och gruppundervisning. För de äldre eleverna uttrycks att man redan kunnat skönja en ökad förståelse från elevens sida då det gäller det egna lärandet. De frågor på elevenkäten som på olika sätt speglar ett inflytande och en delaktighet för eleverna får ett genomsnitt på 5,4 (6-gradig skala). Även om enkätens frågor inte blir heltäckande är det ändå ett gott resultat. Föräldrar har vid utvecklingssamtalen uttryckt att tydligheten ökat. Goda kunskaper om verksamheten är en förutsättning för ett reellt inflytande på barnets skolgång. Det kan också sägas att det är ett avgörande föräldrainflytande i beslutet att eleven skall ansöka om plats i sarskolan och på så sätt har föräldrar ett avgörande inflytande över sitt barns skolplacering.

Åtgärder för förbättring

Föräldrarnas upplevelse av skolans information behöver utvärderas. Är den tillräckligt bra för att kunna ta aktiv del i och vara tillräckligt informerad om elevens kunskapsutveckling? Frågeställningen kvarstår från föregående år.

Analys och bedömning av måluppfyllelsen i verksamheten som helhet

Sarskolanens arbete kan oftast inte mätas mot mål i absoluta tal. Istället får resultatet beskriva en process där elevernas lärande, förmågan att göra kunskaper till sina egna samt förmågan att använda kunskaperna blir det primära.

De påståenden som fått högst resultat på elevenkäten är frågor om bemötande samt påståendet ”Jag får den hjälp jag behöver” och ”Mina lärare talar om för mig vad jag är bra på. Samtliga hade ett resultat av 5,7 (6-gradig skala) Sämst resultat hade påståendena om skolans utemiljö, skolmaten och ”Det är lugnt på skolbussen”. Det visar sig alltså att yttre omständigheter behöver förbättras i samarbete med andra rektorsområden och annan verksamhet i kommunen.

Skolutvecklingsgruppen har arbetat med att revidera och utforma befintliga kursplaner för att förtydliga delmålen och anpassa planerna till kunskapskvaliteter

Undersökning av den fysiska arbetsmiljön har slutförts på aktuell enhet med bra resultat. På arbetsmiljöområdet kommer sarskolan att arbeta med ledningsfunktionen och att förbättra det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Kompetensutveckling har givits inom deltagande i rikstäckande konferenser för sarskolan och även intern kompetensutveckling. Insatser på såväl regional som kommunal nivå är nödvändiga för en verksamhet som är ensam i sitt slag i en kommun. Under året har också ett visst samarbete ägt rum med grannkommunerna i form av gemensam utbildning. behov.

Den under hösten genomförda revisionen undersökte i huvudsak verksamhetens omfattning, rutiner och ansvar, tillgång på kompetens, styrning och uppföljning, resurser, resultat och kvalitet. Revisionen visade inte på några brister inom de undersökta områdena. Däremot påpekades en möjlig utveckling till regionalt samarbete inom kompetensutvecklingen. Utifrån detta påpekande ökar alltså samverkan mellan kommunerna i samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten under våren 2010.

Gymnasium och vuxenutbildning

Här redovisar endast verksamheten på kommunens egen gymnasieskola och vuxenutbildning. Totalt 580 elever från Tanums går i gymnasieskola, majoriteten på annan ort, de flesta i Uddevalla. Andelen elever som fullföljde sin gymnasieutbildning inom 4 år uppgår till 76 procent vilket överensstämmer med riksgenomsnittet och är en ökning för Tanums del sedan föregående år. 65 procent av kommunens 20-åringar har grundläggande behörighet för eftergymnasiala studier vilket ligger högre än riksgenomsnittet

Läsåret 08/09 hade Tanums gymnasieskola 148 elever och läsåret 09/10 152 elever. 09/10 finns 14 elever i grundläggande vuxenutbildning och 114 elever i gymnasial vuxenutbildning och 76 elever i SFI. Även SFI-elever från Strömstad kommun utbildas i Tanum.

Tanums Gymnasium och Vuxenutbildning

Förutsättningar för verksamheternas måluppfyllelse

Lärcentrum omfattar gymnasieskolan med 8 program, särvox, grundläggande- och gymnasial vuxenutbildning, högskoleutbildningar på distans samt svenska för invandrare, Sfi.

Gymnasieskolan erbjuder såväl arbetsplatsförlagda yrkesutbildningar som studieförberedande program med naturvetenskaplig och/eller samhällsvetenskaplig inriktning. Alla yrkesprogrammen på Tanums gymnasium har en särskild struktur med den största delen av programmens karaktärsämnen förlagda ute på ett företag

Lärcentrum är en liten skola med flera olika verksamheter som ger förutsättningar för närhet mellan de studerande, lärare, ledning och övrig personal vilket gör att behov hos den enskilda eller gruppen kan uppmärksammas tidigt. En organisation med ett nära samarbete runt elever understödjer möjligheten att genomföra adekvata åtgärder. Under höstterminen har funktionen som programansvarig varit vakant.

De senaste åren har de ekonomiska förutsättningarna försämrats för vuxenutbildningen vilket har resulterat i färre studerande. Statens satsning på yrkesvux har inneburit att utbildningar inom omvårdnad, handel och bygg har kunnat starta under 2009 men behovet och söktrycket är väsentligt större än beviljade statsbidrag

SFI, svenska för invandrare, har studerande på alla nivåer från analfabeter till högutbildade akademiker. Antalet analfabeter har ökat och uppgick höstterminen 2009 till ett tiotal vilket medför svårigheter att tillgodose allas behov av olika utbildningstakt

Majoriteten av lärarna har pedagogisk examen och är behöriga i de ämnen de undervisar i.

Gymnasiet har en ansvarig yrkeslärare per yrkesprogram. Lärarna på de studieförberedande programmen och på flera av yrkesprogrammen undervisar både ungdomar och vuxna. I de teoretiska kurserna från B-nivå studerar ungdomar och vuxna oftast tillsammans.

Lärcentrums lokaler är ändamålsenliga och kan genomgående erbjuda de studerande en god studiemiljö med väl utvecklad IT.

Läromedelstillgången är bra och håller hög kvalitet. I skolans lokaler inryms kommunens folkbibliotek och Lärcentrum har en studiebibliotekarie anställd på 25 %, vilket är en kvalitetsresurs.

Kunskaper och lärande i samtliga ämnen

Resultat och måluppfyllelse

<i>Studieresultat gymnasieskola, andel</i>						
	Svenska		Matematik		Engelska	
	Nm G, VG,	Ej nm	Nm G, VG,	Ej nm	Nm G, VG,	Ej nm
	MVG	IG	MVG	IG	MVG	IG
Betyg	85%	15%	68%	32%	80%	20%
Nat.prov	90%	10%	67%	33%	90%	10%
<i>Elever som slutfört år 3</i>						
	Andel med slutbetyg	Andel med samlat betygsdok.	Genomsnittligt meritvärde	Andel med slutbetyg inom 4 år		
Totalt	63%	35%	12,16	2% ??		

Andel gymnasieungdomar som gick ut med slutbetyg var 20 stycken 2009 jämfört med 27

stycken 2008. Andelen elever som efter tre års studier erhållit samlat betygsdokument var 11 stycken 2009 jämför med 15 stycken 2008.

På yrkesprogrammen når de flesta elever målen i sina karaktärsämnen medan målen i gymnasiets kärnämnen inte uppnås av alla. Detta leder i några fall till samlat betygsdokument med kurser där betygsunderlag saknas efter avslutade studier i årskurs 3. En del ungdomar väljer att söka förlängd studiegång och läsa in de kurser som saknas. Elever som påbörjar sina gymnasiestudier i annan kommun och avslutar dem på Tanum gymnasium kan behöva extra timresurser för att klara målen.

Resultaten i matematik A på ungdomsgymnasiet är fortsatt nedslående. Matematiklärarna bedömer att många av skolans elever inte har tillräckliga baskunskaper från grundskolan i matematik.

Ett antal elever avslutar sina studier innan de klarat sin planerade SFI nivå. Det finns tre huvudorsaker, nämligen att de erbjuds arbete, blir gravida eller flyttar till annan kommun alternativt tillbaka till sitt hemland. 120 deltagare klarade B, C eller D-nivå under 2009 jämfört med 66 elever under 2008 (Flera elever klarade de tre nivåerna.)

Det entreprenöriella/företagsamma lärandet som förhållningssätt, är i viktiga avseenden, implementerat hos lärargruppen. Flera fortbildningstillfällen för lärarna har genomförts och ett kontinuerligt utvecklingsarbete pågår i arbetslagen. Målet anses därmed uppfyllt.

Ett mål för 2009 var att på de studieförberedande programmen lägga hela eller delar av kurser ute på företag för att eleverna skall få kunskap om arbetslivets villkor och vara bättre förberedda när de går ut gymnasiet. Målet med förändringen är också att öka elevernas motivation till lärande. Framförallt svårigheter att få fram adekvata praktikplatser har resulterat i att målet inte har uppfyllts.

Tid för handledning har lagts in i schemat men ytterligare resurser behöver tillföras för att målet att erbjuda de studerande handledning i samtliga kurser skall anses vara uppfyllt

Elever i behov av särskilt stöd

Ett antal åtgärder föreslogs för att fler elever skall kunna nå målen i gymnasiet kärnämneskurser: mindre undervisningsgrupper, systematiska och frekventa uppföljningar där elever med behov av stöd uppmärksammas tidigt och erbjuds stöd i olika former samt att studerande med inlärningssvårigheter ska erbjudas olika typer av kompensatoriska hjälpmedel.

Undervisningsgruppernas storlek har, där så varit möjligt, minskats och uppföljningar har genomförts men målen har på grund av bristande resurser inte kunnat uppnås fullt ut.

Skolpsykolog och elevvårdsteam uppmärksammar inlärningssvårigheter och kompensatoriska hjälpmedel har erbjudits eleverna när behov konstaterats.

Däremot har inte någon kompetensutveckling om kompensatoriska hjälpmedel genomförts med personalen vilket var ett mål för 2009.

SFI

Körsång med mål att ytterligare stimulera deltagarnas språkutveckling genomfördes på grund av personalförändringar endast under vårterminen 2009.

Kvällskurser i SFI har införts 2009 för dem som på grund av arbetet inte kan delta på dagtid. Ett mål för 2009 var att alla SFI deltagare får arbetslivsorientering och kunskap om hur man skriver CV och personligt brev i syfte att bli bättre rustade för arbetsmarknaden. Arbetet har inletts på SFI men omfattar ännu inte alla SFI-deltagare varför målet inte fullt ut kan anses vara uppfyllt.

Åtgärder för förbättring och ökad måluppfyllelse

Att fortsätta utvecklingsarbetet med företagsamt lärande som pedagogiskt förhållningssätt.

Att fortsätta arbetet med systematiska och frekventa uppföljningar där elever med behov av stöd uppmärksammas tidigt och erbjuds extra resurser i olika former.

Att på de studieförberedande programmen lägga hela eller delar av kurser ute på företag för att eleverna skall få kunskap om arbetslivets villkor och ökad motivation till lärande.

Att skapa forum och förutsättningar för aktivt elevdeltagande och elevinflytande.

Att höja personalens kunskap om kompensatoriska hjälpmedel.

Att fortsätta arbetet med att alla SFI deltagare får arbetslivsorientering och kunskap om hur man skriver CV och personligt brev i syfte att bli bättre rustade för arbetsmarknaden.

Skola och omvärld

Gymnasiet och yrkesvux praktikförlagda utbildning förutsätter en nära dialog och samverkan med det lokala näringslivet. Lärlingsråd med representanter för det lokala näringslivet har inrättats och har regelbundna möten. En nära nog daglig dialog förs mellan skolans personal och lokala företag, verksamheter och organisationer.

Aktiviteter som Öppet Hus och temadagar genomförs regelbundet för att stärka dialogen och kontakten med allmänheten.

Skolans elever deltar regelbundet i evenemang och projekt som anordnas i omgivningen. Ett exempel är att skolans elever var värdar under invigningen av Nationalparken Kosterhavet 2009.

Normer och värden

Lärcentrum har ett gott psykosocialt klimat med genomgående bra resultat på både de studerandes och personalens enkätundersökningar med frågor om detsamma.

Eleverna visar hänsyn till varandra och väldigt få elever säger sig uppleva någon form av kränkande behandling.

Närheten mellan personal och de studerande ger möjligheter att tidigt uppmärksamma och åtgärda händelser och beteenden som inte stämmer med skolans normer och värden.

Händelser som motverkar målen resulterar i omedelbara åtgärder. Alla små eller större händelser handläggs enskilt eller i grupp samt om så erfordras på elevvårdskonferens. Valet av åtgärd är relaterat till händelsens karaktär. Händelser som krävt uppföljningar har följts upp och lett till förändringar

Eleverna på ungdomsgymnasiet anser genomgående att det finns någon på skolan de kan prata med och upplever att de får stöd om de behöver. Flertalet elever anser att de själva bidrar till god trivsel på skolan.

Åtgärder för förbättring och ökad måluppfyllelse

Arbetet med att implementera Likabehandlingsplanen hos personal och elever skall vara en aldrig avslutad process. Hela Lärcentrum skall känna till planens innehåll. Personal och elever skall utifrån insikt och kunskap på ett självklart och naturligt sätt förebygga och tidigt reagera mot diskriminerande eller kränkande attityder och beteenden.

Att i undervisningen på gymnasiet och SFI medvetet lyfta frågor kring sex- och samlevnad.

Att planera för aktiviteter och/eller gemensamma undervisningstillfällen där SFI och övriga elever möts.

Ansvar och inflytande

Gymnasieelevernas individuella studieplaner ökar de studerandes möjligheter att vara delaktiga och ta ansvar för sin utbildning. Lärcentrum ser studieplanerna som levande dokument och eleverna ges möjligheter att revidera sina studieplaner under sin studietid.

Arbetet med formativ bedömning och utformandet av matriser ökar elevernas möjligheter att ta ansvar för och utöva inflytande över sina studier samt också att påverka studiernas m och innehåll.

Alla kurser utvärderas vid två tillfällen. En mätning görs efter halva kurstiden, en s.k. pulsmätning, där eleverna ges möjlighet att påverka arbetssätt, form och innehåll under pågående kurs. Vid kursslut görs utvärdering där eleverna får möjlighet att uttrycka sina synpunkter om undervisningen, kursupplägg och upplevelsen av om hänsyn tagits till pulsmätningens resultat.

De studerande ges möjlighet att ta initiativ, ta ansvar och påverka sina villkor genom elevråd, klassråd, skolkonferens, enkätundersökningar, utvärderingar, utvecklingssamtal och en hög tillgänglighet av vuxna.

Det kontinuerliga arbetet med företagsamt lärande som pedagogiskt förhållningssätt har i enlighet med uppsatta mål givit eleverna ökat ansvar och inflytande över sitt eget lärande.

Målet att öka elevernas aktivitet och engagemang i elevdemokratiska sammanhang genom studeranderåd eller motsvarande har inte uppnåtts.

Åtgärder för förbättring och ökad måluppfyllelse

Skapa förutsättningar för att elever på Tanums gymnasium liksom Lärcentrums vuxen-studerande vill ta förtroendet och vara aktiva i studeranderåd och via detta råd påverka och ha inflytande över skolans utveckling och sitt eget lärande.